

Уладзімір Мароз
КРЫЖЫ НА РОСТАНЯХ

Уладзімір Мароз

КРЫЖЫ НА РОСТАНЯХ

Кніга вершаў

Уладзімір Мароз

КРЫЖЫ НА РОСТАНЯХ

Кніга вершаў

Мінск
Выдавец
Зміцер Колас

2014

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Бел)-5
М28

Мастак Марына Мароз.
Фота Аляксандра Уласава.

З удзячнасцю жонцы маёй Вользе і дачцэ Марыне.

Мароз, У. В.
М28 Крыжы на ростанях : кніга вершаў / Уладзімір Мароз. — Мінск : Зміцер
Колас, 2014. — 140 с.
ISBN 978-985-6992-47-9

У новай кнізе Уладзімір Мароз ідзе горнімі і дольнімі шляхамі Святой Зямлі і сваёй роднай Беларусі. Вершы вылучаюцца адметнай інтанацыяй, шчырасцю пачуцця, філасофскай заглыбленасцю.

Адрасуецца шырокай чытацкай аўдыторыі.

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Бел)-5

ISBN 978-985-6992-47-9

© Мароз У. В., 2014.
© Мароз М. У., ілюстрацыі, 2014.
© Афармленне. Выдавец Зміцер Колас,
2014.

ГОРНІЯ СКРЫЖАЛІ

Іерусалімска́я нізка

Мая Святая Зямля

Яе ведаў, спрадвечную, з кніг,
Поўных цудаў дзівосных і дзеяў,
Дзе іскрылася казка ці міф,
Што Гасподзь дабрадатна пасеяў.

Я быў тут — адначасна і там,
І далёка нібыта, а блізка.
Паднябесны прасветлены храм,
Чалавецтва святая калыска.

З таго часу — жаданне дапяць
Жыватворных мясцін на планеце.
Ды нікому не дадзена знаць,
Як шляхі нашы лягучь па свеце.

Усё роўна душою імкнў,
У малітве прасіў падсвядома.
Брамү светлую ключ адамкнў —
Я нарэшце вярнуўся дадому.

Гэтых тысяч гадоў не сплыло —
Спрычыніўся да справаў Хрыстовых.
Тут лунала любові крыло
Запаветам чаканым і новым.

Я хаджу прайчынай сваёй,
Дзе бруіць хрысціянства крыніца.
Незнаёма-знаёмай зямлёй
Дніак не магу наталіцца.

Калодзеж Марыі

Адвеку мы прагнем жыццёвай спатолі,
Жадаем напіцца жывое вады,
Пазбыцца пякучай атрутнай юдолі,
Адпрэчыць наўсцяж непазбежнасць бяды.

Сасмяглых калодзеж Марыі чакае.
За чыстай вадою ішла з небыцця
Дзяўчына, што вестку з нябёс атрымае,
Народзіць для нас беззаганна дзіця.

Вось тут перастрэў яе з белай лілеяй
Зусім неспадзеў арханёл Гаўрыіл.
І свет набрыняў прычаканай надзеяй,
Прыняць непазбежнае сталася сіл.

Міг згоды анёлу, цнатлівасць зацашця,
Адкуплены новаю Еваю грэх.
Далёка яшчэ прадчуванне распяцця,
І доўгаю будзе дарога наверх.

Падзякую Богу, што даў прычасціцца, —
Найглыбшы калодзеж адкрыў Назарэт.
Струменяць дасёння святых крыніцы,
Чыёю вадою ратуецца свет.

Віфлеемская зорка

Цямрэчай падманнай кіруем бязмэтна,
Хоць зорак у высях – мяхамі збірай.
Так дойдзем да краю жыцця непрыкметна,
Нябыт пахавае нязнойдзены рай.

На гэтых шляхах і сцюдзёна, і золка,
Ддрога без выйсця – хоць плач, хоць крычы.
Ратунак адзін – Віфлеемская зорка,
Што яркай паходняй паўстала ў начы.

Хрыстос нарадзіўся – нябёсы святкуюць,
Напятасць душы адгукнулася зноў.
Крануўшы лагодна струну трапяткую,
Наўсцяж разлілася над светам любоў.

Зазяла спатольна прадвесніца рання,
Пачатак браў першы евангельскі дзень.
Пакліканым людзям – жывое адхланне,
Вялікае шчасце вяртання надзей.

Няхай яе сёння не згледзець на небе –
Святло гэтай зоркі ўжо не патушыць.
Яно ў нашых сэрцах пры кожнай патрэбе,
Каб ведаць напраўду, чаму варта жыць.

Іудзейская пўстэляня

Не бойся спякоты пякельнай –
Для Госпада шлях падрыхтуй.
Застанься сам насам з пўстэляняй,
Душу супакоем ратуй.

Абрысы пяшчотныя мройна
Акрэсяць табе іншасвет.
Патрэба смыліць незагойна
Наяве пачуць Запавет.

Праз голас Таго, хто ў пўстэльні
Стагоддзямі кліча ўсіх нас.
Ды людзям не рупіць, каб вельмі,
Жаданне паслухаць той сказ.

На схіле гары памаліся,
Каб покліч душою пачуць.
Спатольнасць загодзіцца ў высях,
Бязладдзя сплыве каламўць.

Між дольнім і горнім ўзмежкі
Адолееш сёння адзін.
І простымі зробіцца сцэжкі –
За Госпадам следам ідзі.

Хрышчэнне ў Іярдане

Зялёнай вады Іярдана
Амаль незаўважная плынь.
Дабраўся – запозна, зарана? –
Сумненні дарэшты адкінь.

Адайся хрышчэнню напраўдзе,
Хоць маеш гадоў як аддаць.
Бярэ хваласпеў поўнаўладдзе,
Абраду броіць дабрадаць.

Прасветлыя словы малітвы
Пачуюць ракі берагі.
Няспынная повязь лавітвы,
Абранасці час драгі.

Належна ў ваду акуніся –
Сплывуць даравальна градзі.
Біно запаветнае з высяў
У новыя льецца мяхі.

Ачысціць душу ад спакусаў
Малітва аб боскіх дарах.
Пазбавіць ліхіх ператрусай,
Паверне на праведны шлях.

Другое на свет нараджэнне
Штуршок дасць – па-новаму жыць.
Пакліканы ты на служэнне,
І так наканавана – быць.

Гара Спакусы

Іудзейскай пуста́льні хры́вты-міра́жы,
Явай толькі гара ў спазнаваемым свеце,
Дзе пастом і малітвай Гасподзь наш пражыў
Сорак дзён і начэй па сваім запавеце.

На тым месцы святыняй цяпер манастыр,
Са скалы вырастае наўсцяж цудадзейна.
Храбўсціць пад нагамі размораны жвір,
Нас угору падпіхвае прутка, надзейна.

Перастрэне царква, грот-капліца ў скале,
След Ягонаі нагі нам гара адкрывае.
Узрушэнне, спякота і пот на ілбе,
Які матушка хустачкай мне выцірае.

Хваласпеў скалане падскляпенную ціш,
Пошум даўніх стагоддзяў наяве пачуеш.
Пасярэдзіне свету ў адхланні стаіш,
Перад камнем ўкленчыш, адбітак цалуеш.

Потым зноў серпанцін да вяршыні гары,
Хвіляй немачнай здасца – няма болей сілы.
Ды Гасподзь не пакіне цябе да пары,
Як сваімі памкненнямі ты Яму мілы.

Тут агледзь, як і Ён, даягляд з вышыні –
Царствы свету відаць, іх падманная слава.
Хай спакуса не пусціць свае карані,
Толькі Богу службыць – чалавечая справа.

Камяні і хлеб

Як зрабіцца камяням хлябамі? —
Сэнсу не даўмеешся наўпрост.
За даламі вобраз, за гарамі —
Да Святой зямлі будуў свой мост.

Краявід паўстане тут ддрэчы,
Аб якім спакуснік гаварыў:
Як хлябы духмяныя, што з педы,
Камянюкі-боханы ў гары.

Уляпіла іх у сціл прырода,
У траву, сярод някідкіх дрэў.
Цуд явіць выдатная нагода,
Хто вязмежнасць паказаць хацеў.

Наямося гэтымі хлябамі,
І не трэба пот свой праліваць.
Рай зямны пабратаецца з намі,
Чалавеку проста дабрадаць.

Ды не варта бытацца ў аблудзе —
Чуйна слухай Госпада свайго.
Не адзіным хлябам жыцьмець будзем,
Але ўсякім словам ад Яго.

Цуд у Кане Галілейскай

Першы цуд – аніак не чаканы, –
Тут вада зараз стане віном.
Ты сягоння на свята абраны
За спрадвечным вясельным сталом.

Узгадаеш сябе маладога,
І любоўю асвечаны шлюб.
Дай нам, Госпадзі, шчасця зямнога,
Каб вянец да вянца калўся ў зруб.

Каралеўна твая маладая
Гэта шчасце табе прынясе.
Карагодзіць сябрына людская –
На вяселе пакліканы ўсе.

Тут і Ён павываў непрыкметна,
З чалавекамі радасць дзяліў.
Не сканчаўся напой заповітна
Для вясельнікаў проста наўдзіў.

Асвячу я віно ў светлым храме,
Дзе каменны стаіць ваданос.
Повязь роднасці тчэцца між намі,
Стануць яваю водбліскі кроз.

Не адпрэчыць дадому вяртанне
Гэткі стан – ён ужо да канца.
Вып'ем сёння з табой за каханне,
Быццам толькі вось-вось з-пад вянца.

Светлы след

Галілейскае мора, лавітва
Чалавечыя разгубленыя душы.
Вечаровай парою малітва...
Стан суладдзя няўзнак не паруш.

Лёгкакрылы спакой — як адхланне,
Што дае спаконвечнасць вады.
Таямніц захаваць пакліканне
Ёй было праз вякі і гады.

Убірай водар любасці, дыхай,
Слухай чуйна святы запавет.
Раптам матушка мовіла ціха:
"Тут часінай відаць светлы след.

Дзе ішоў па вадзе, як пасуху
Ён да вучняў сваіх напраткі..."
Узрушэнне засмяглага духу,
Добрай весткі настрой трапяткі.

Цудадзейна адкрыліся вочы —
Я павачыў сцяжынку святла,
Што істужкай у прыцемках ночы
Па прыціхлай вадзе пралягла.

Вось ён, след!
Так у цуд я паверыў,
Ткала повязь нябачная ніць.
Горніх цнот адчыніліся дзверы —
Дзеля гэтага варта і жыць.

Гара Фавор

Пераўтварэнне,
Адкрыццё
Святла жывога, незямнога.
Бліскучай белі праліццё,
З аблокаў лёгкіх голас Бога.

Ва ўбранні з кветак стрэшкі тры
Для Ісуса і прарокаў.
Турботаў пыл з душы сатры –
Ты ад жыцця за колькі крокаў.

Глядзі на сонца, не міргні, –
У ім гарыць Яго аблічча.
Не бойся знікнуць у агні,
Калі Гасподзь цябе пакліча.

Гара падніме ў іншы свет,
Загояцца былыя раны.
Тут адкрываецца як след,
Пакліканы хто і абраны.

Адае сэрца ў вышыні –
Рукой дастаць сінечы неба.
Стаіць гара, і дзень пры дні
Святлу Фавора верыць трэба.

Іерусалім

Зямнымі шляхамі Збавіцеля
Абраны імкнецца прайсці.
Падножда нябеснай абіцелі
Убачыць хоць раз у жыцці.

Пагрукайце – будзе дачынена,
На шчырасць даецца адказ.
Тут зверхнасьць любові не спынена,
Чакае зняможаных нас.

Дзе горад святы адкрываецца
Як Божэ любасці дар,
Там сонца ўвесь дзень не хаваецца,
Ні ветру няма, ані хмар.

Тут час не ўладар над стагоддзямі,
Адпрэчвае тайнай гады.
Завулкаў крывымі разводдзямі
Па бруку ідзеш, як тады.

Бітае дзіцячай даросласцю,
Падлашчвае раем зямным.
Жыве гаманой ды і ўзнёсласцю
Нябесны Іерусалім.

Здзіўлення няма ад нязнанасці –
Усе мы тут дома, свае.
Чаканасці і нечаканасці
Ён з лёгкай душой раздае.

Елеонская гара

З даліны не згледзіш нічога –
Угору нястомна імкні.
Бядзе пакружаста дарога
Праз ночы і шэрыя дні.

Гара Елеонская кліча,
Дзе водсвет евангельскіх слоў
Яго праяўляе аблічча,
Адпрэчвае наступ гадоў.

Каменныя сцежкі і схілы
Захоўваюць дайна сляды.
Казанні Твае, Божа мілы,
Яшчэ не вястуюць бяды.

І ўсё ж – прадчуванне пакутаў,
І здрада як тут, пры дзвярах.
Але да зямлі не прыкуты,
Хто верыць душой, не за страх.

Наўсцяж падтрымае Ўзнясенне,
Спатоліць разгадкаю цуд.
Ад цягі зямнога збавенне
Якраз адбываецца тут.

Угору ідзі праз аблуду –
Адвечнае стане тваім.
Убачу – і больш не забуду
Цябе, мой Іерусалім.

Гефсіманскі сад

Кроплі поту як кроплі крыві
Звеставальна сцякаюць па твары.
Божа, Сына свайго блаславі
Годна вытрываць долю дхвяры.

Ён у распачы просіць Цябе:
"Пранясі чашу гэтую міма!"
Але час незваротнасцю б'е,
Справа страшная несупыніма.

Да смяротнага смутку душы
Дадаецца палон адзіноты,
Дзе надзея й адчай – спарышы
Непазбыўнай і скрушнай самоты.

Толькі дрэвы цяпер разам з Ім
Ля падножжа гары Елеонскай.
Ноч палечыць спакоем сваім,
Але дзея не стане менш жорсткай.

Шлях крыжовы, ён з намі спрадвек –
Тут прадасць Яго здраднік Іуда.
Ці спасцігне калі чалавек,
Што багацці зямныя – аблуда?

Дрэвы ў садзе і сёння стаяць.
Таямніцай сівой дхінуты.
Ціхаплынна лістотай шумяць,
Пра Ягонія сведчаць пакуты.

Вязніца ў Прэторыі

Па вузенькіх сходах у целе скалы,
Дзе двум размінуцца амаль немагчыма,
Спускаюся долу з высокай гары,
Нязвычайныя лёхі ўбіраю вачыма.

За кратамі цемніцца вязніца-грот,
Апошнюю ноч дзе правёў Ён зямную.
Няпраўда і сёння збірае ўмалот –
Агеньчыкам свечкі стагоддзі знітую.

Узрушыцца сум на душы ад таго,
Што заўтра народ адняволіць Бараву,
Злачынцу адпусціць наўсцяж, а Яго
Аддасць на знявагу, на здзек і справу.

І Той, хто за праўду цягнуў спазнаў,
Хто словы любові прынёс неатрутна,
Пакажа нам шлях найвышэйшых праяў –
Свой крыж панясе на Галгофу пакутна.

Вуліца Смутку

Свой знак на скрыжальях запішам,
Пачуцці папросяцца ў верш.
Па вуліцы Смутку за крыжам,
Ці з крыжам спякотна ідзеш.

Прыпынкі мінае сябрына,
У кожнага думкі свае.
Па вуліцы Божлага Сына
Гасподзь нам прайсціся дае.

У свет дабрадатнасці дзверы
Адчынены сёння для нас.
На вуліцы шчырае Веры
Знайдзі на пытанні адказ.

Ураз Дабравесця падзеі
Наяве ў душы ажывуць.
Па вуліцы яснай Надзеі
Да шчасця ільга даімкнуць.

Пазбыцца пякучай юдолі,
Трывогаў, пакутаў і слёз.
На вуліцы светлай Любаві,
Якую для нас Ён прынёс.

Наперадзе, толькі не збочыць,
Галгофа стамлёна стаіць.
Па вуліцы Радасці крочыць,
Якой наканавана быць.

Храм Святой Дамавіны

Як Дабравесця радкі не чытай-перачытвай,
Цяжка ўявіць, адбылося спрадвечнае дзе.
Толькі тады, як патрапіш у вырай з малітвай —
Сведкам абраным евангельскіх станеш падзей.

Храм Дамавіны Гасподняй — жывая спаруда,
Сцены якой таямніц адбіваюць святло.
Праз уваход да святынь длаучышся цуда,
Дзе мітусня і будзённасць згараюць на тло.

Тут усё побач: Галгофа, адонная крушня,
Камень-пліта, дзе памазана цела Яго,
І дамавіна-пячора ў скале непарушнай,
Дзе запаллў Уваскрэсення вечны агонь.

Тут пуп зямлі, ты здобыў гэты грунт пад нагамі,
Кропку адліку, пачатак дарог у жыцці.
Прага любові наўсцяж завалодае намі,
З ёю ў душы будзе лёгка й шчасліва ісці.

Людзі наўкола не рушай тваёй адзіноты,
З храмам сам-насам разгортваеш згадак сўвой,
Прагна ўбіраеш ласкавыя горнія цноты —
Чуйна адсэння яны назаўсёды з табой.

Галгофа

Дзе дольнія і горнія шляхі
Зліваюцца ў адзін прасветлы шлях —
Стаіць Галгофа на сямі вятрах,
Адпрэчвае імклівыя вякі.

Зняможаны ўзыходзіў Ён сюды,
Данёс з пакораю свой цяжкі крыж.
Натоўп кіпеў, як нелюбві спарыш,
Таптаў Яго апошнія сляды.

Крымала зайздрасць люта: "Укрыжуй!
Хай кроў на дзецяў нашых і на нас!"
На здзек гучалі словы ў гэты час:
"Калі Сын Божы, хоць Сябе ўратуй!"

Адзін Ён ведаў, што ўратуе свет,
Дарогу прэч паказаў ад спакус.
Паўстала цемра, стаўся землятрус —
Адлік пачаў так Новы завет.

Стаіць Галгофа на сямі вятрах,
Пакутаў сведка праз ўсе вякі.
Гарыць агеньчык свечкі трапяткі,
У Маці Божай смутак у вачах.

Пліта памазання

Не без праведных свет наш людзей –

Так было і так будзе навечна.

Да Пілата Іосіф ідзе

З шчырай просьбай сваёю сардэчнай.

Ісуса здымае з крыжа –

Даць спачын у каменнай гравніцы.

У жанчын тонка вейкі дрыжаць,

Яны цяха прыйшлі пакланіцца.

Шматпакутнае цела ляжыць,

Пахкай міррай яго абціраюць.

Праз вякі працякуць капляжы,

Пра жалобу штораз нагадаюць.

Водар мірры наўкола бруіць,

Ад пліты разыходзяцца хвалі.

Не ірвецца стагоддзімі ніць,

Хоць не раз перадваць спрабавалі.

Твар абмыю тым пахам святым,

За Яго памалюся пакуты.

Камень промнем блішчыць залатым,

Непагасным агнём ахінуты.

Стануць светлымі думкі твае,

Ад цяжару прыходзіць збавенне.

Так Гасподзь табе сілы дае,

На жыццёвыя дзеі натхненне.

Дамавіна Хрыста

У капліцы згадай аб крыжы —
І жыццёвай набудзецца сілы.
Скінь свой камень з напятай душы,
Як адвалены ён ад магілы.

На тым камені стрэне днёў
З весткай аб Уваскрэсанні вечным.
Дзеяй светлаю зняты праклён,
Што над родам вісеў чалавечым.

Сэнсу словаў адкрыецца цуд:
"Не шукай Ісуса жывога
Сярод мёртвых. Няма Яго тут".
Так надзейна прыходзіць падмога.

Ля Хрыстовай ўкленчу пліты,
Прашагчы свае словы малітвы.
Паяднанасці час залаты,
Са святымі скрыжалямі злітнасць.

Кроў ціхутка выстуквае ў скронь,
Прага вернасці, будзь спаталёнай!
І святы дабрадатны агонь —
Напамінак любові Ягонай.

СВЯТЫ АГОНЬ

Праз ноч у чаканні стаіш,
Глытаеш напяртую ціш.
У храме Святой Дамавіны
Усе свае ўспомніш правіны.

Сягоння адбудзецца цуд –
Твайму малавер'ю прысуд.
Прадвесцем ідуць бліскавіцы,
Але не даюць наталіцца.

Нарэшце прызначаны час
Да неба пакліча ўсіх нас.
На свечках агонь затрапеча –
Святало сўстракай, чалавеча.

Святы дабрадатны агонь
Ні твар не абпаліць, ні скронь.
Абмьешся ім, як вадою –
Гаючай, жывой, маладою.

Хрыстос уваскрэсне ізноў,
Над светам – адзіна любоў.
Істоту запоўніць дазвання
Святая часіна яднання.

Красуйся, Іерусалім!
Агнём непагасным тваім
Цяпер ты ў душы назаўсёды –
Праз радасці нашы й нягоды.

Прыцягненне

Калі смяліць вязбожнасць веку,
Калі няўтульна спрэс парой, —
Куды падацца чалавеку
З яго зняверанай душой?

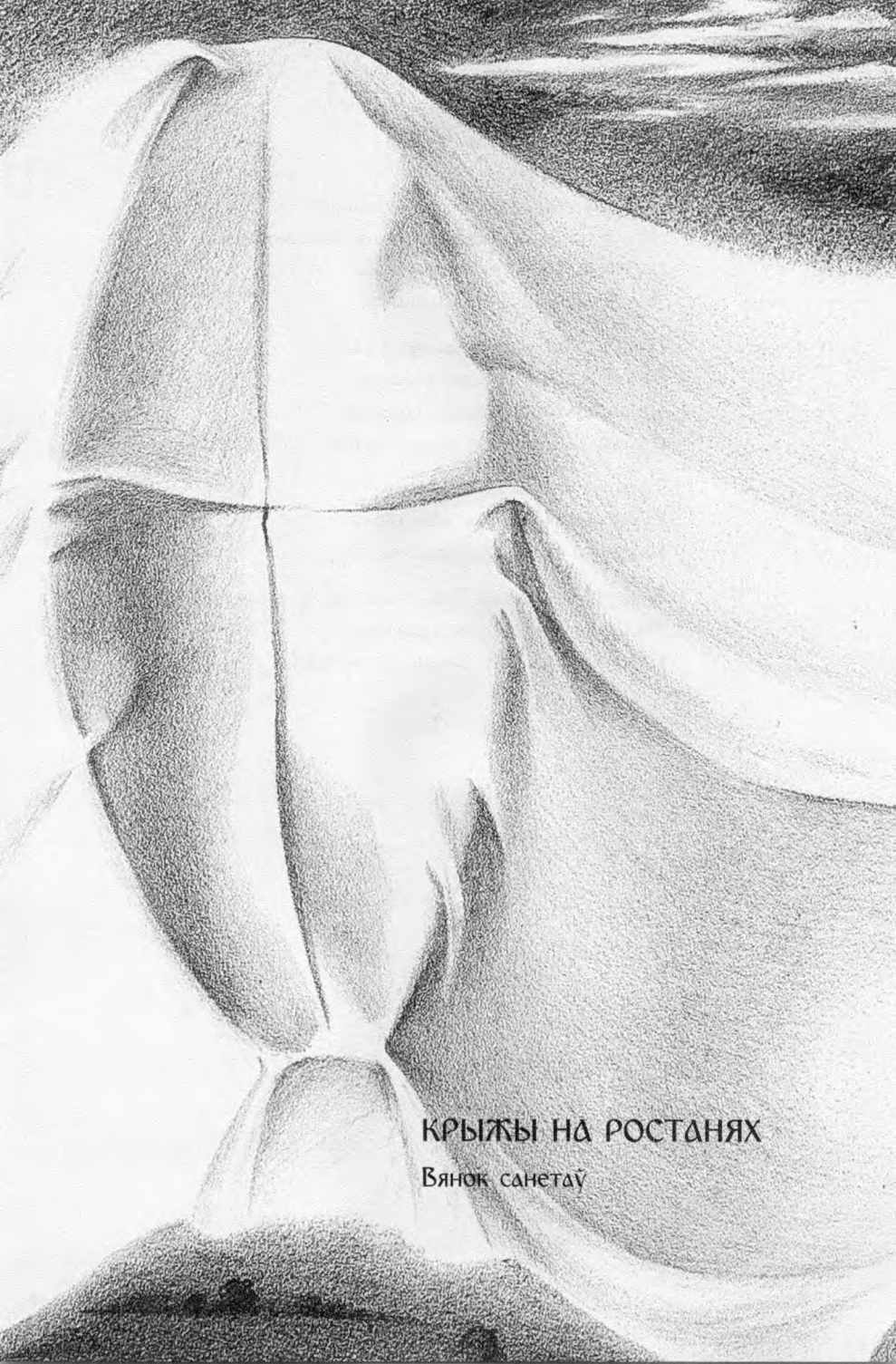
Параду вымаўлю такую,
Калі на ростанях стаім:
Пакінь сваю юдоль зямную —
Кіруйся ў Іерусалім.

Найпенкны гэта паратўнак:
Дастань святла Святой зямлі,
Дзе ўсім абраным ёсць прытулак,
Каго дарогі прывялі.

Не трэба нам імгэт прарочы —
Паўстане явай Запавет.
Табе адкрыецца на вочы
Любові Божай светлы след.

Спрадвеку тут перапляліся
Зямныя, горнія шляхі.
Залатвіцца спакой у высях,
Адпусцяцца твае грахі.

Адно кіруйся не турыстам,
Без мітуслівасці гадзін.
Як пілігрым, з душою чыстай
На пакліканне ты прыздзі.

КРЫЖЫ НА РОСТАНЯХ

Вянок санетау

1

Мяжа вякоў – прымай на канаванне,
Што ў прышласць браць – старанна выбірай.
Найперш любоў Яго перадавай,
Яна адна – тваё выратаванне.

Пакінь дзяцінства незабыўны рай,
За ўсе нягоды лепшае адхланне.
Праз ператрусы пранясі каханне,
Адданаць ніве, што дала ўраджаі.

Тады, як час бязлітасна праб'е –
Сумненняў тлум ужо міне цябе,
Падымеш погляд ад зямлі на зоры.

Вось прыклад твой – як смела, не за страх,
Жадае піць бязмежнае прасторы
Пад небам звонкім вольнакрылы птах.

Пад небам звонкім вольнакрылы птаў —
Жагнае даль ўзмахам крылаў бүсел.
Лўнае гоўы сімвал Беларўсі,
Адбїтак ў спелых сонечных лўгах.

На маляўнічым кветкавым абрусе
Аддамся лету ў мяккіх мўрагах.
Блакїт бяздонны нам адзїны даў —
З табою ў высї, статны, паїмкнуся.

Лясы мае агледзець і палї,
Гаспадаром адбыцца на зямлї —
Заўсёды сейбїта чакле праца.

Пакуль магу і верыць, і змагацца,
На жыццядайнасць адвяду замаў.
Імгэт з гадамї ў сэрцы не ачаў.

Імпэт з гадзімі ў сэрцы не ачах —
Кранаюць неба дужыя галіны,
Вітаюць весні гоман жураўліны.
Там Нёман плешча ў родных берагах.

Пясок скрыпеў бялюча на зубах,
Спраўлялі рэй бяздомныя гадзіны.
Адчай каўталі за свае правіны,
Кіпела цемра блізка пры дзвях.

Калі наскрозь задушліва і горка,
Над котлішчам мая свяціла зорка,
Чароўнай явай праясняла зрок.

І тым было акрэслена вяртанне,
Жадання выстаіць зарука і зарок.
Эпохі новай чуюш звеставанне.

Эпохі новай чуюш звеставанне,
Шчаслівым дарам – радасць і спакой.
Шчымялівы момант наступае твой –
З дзіцячай мрояй поўнае яднанне.

Абхопіць прутка роснае світанне,
Разбўдзіць цёплай летняю парой.
Нахлыне зорных, ясных думак рой –
Пяшчотных слоў натхнёных авяцанне.

Стаіць на ўзлеску хутар – дзедаў дом,
Вады гаючай каўтануць нагвом –
Зрабіцца дужым спраўдзіцца жаданне.

Чужым-сваім бясхатнікам ніяк
Не разгадаць быцця высокі знак.
Збавення побач – сум і занядбанне.

Збавення побач – сум і занябанне,
Старыя дрэвы, дзе ўздымаўся храм.
Бурый яго тутэйшы злыдзень-хам,
Якому памяць выбілі дзвання.

Са мной заўсёды горняе літанне,
Анёлаў спевы й сёння чую там.
Свае святыні аддавалі псам,
Забывшы сэнс зямнога існавання.

Глядзі цяпер, дзе сцішыўся народ,
Бракце гарту перабрацца ўброд –
Па той бок брамы любасці застаўся.

Не змог узвесці непарушны гмах,
І шанцам гонар мець не скарыстаўся –
Надзея й роспач разам у вачах.

Надзея й распач разам у вачах,
Сплываюць дні маркотна, незаўважна.
Суворы вузел хто цяпер развяжа,
Даўнейшай моцы як няма ў руках?

Паразаў крыўдных горыч на губах –
Шўкай валун, што ў кут падмурку ляжа.
Паданне даўняе табе ён перакажа
Аб затаптаных Госпада слядах.

Часіне мірнай мы заўсёды рады,
Хапіла ўдасцаль ненажэрных звадак,
Не тчэцца повязь, дзе разрыўна-тонка.

У парыжэльх сцішаных снягах
Прыціхла ў скрусе бедная старонка
На еўрапейскіх на сямі вятрах.

На еўрапейскіх на сямі вятрах
Няўтульнасць чуюцца над цэлым краем,
Імжа сляпіцай лезе ў твар ратаям,
Аслаблых воляй апануе жах.

Дзе не ступіць нагою – продкаў прах,
Але пра тое ведаць не жадаем.
Апошні дзень нібы – наўсцяж гуляем,
Згубілі бел-чырвона-белы сцяг.

І не чуваць нястрымнае Пагоні,
І не пульсуе кроў амаль у скроні –
Жывы ці мёртвы ты, мой браце, ёсць?

Таго чакае забыццё й кананне,
Хто ў сваім доме як часовы госць.
Спакусы зда струменіць скрыжаванне.

Спакусы зла струменіць скрыжаванне,
Падманны бляск мільённых гарадоў.
Пашлюбавацца кожны тут гатоў –
Бярэ ў абдымкі прывіднае зьяне.

Удар пад грудзі – збітае дыханне,
Ідзе заўзята малацьба снапоў.
Дзіравы ўшчэнт нябесны наш пахроў,
Няўмольны лёс прадвызначыў закланне.

Жалобны баль спраўляецца ўгары,
Памінкі, дружа, што ні гавары –
Саміх сябе мы вусцішна хаваем.

І гвалт, і здзек з пакораю трываем,
У жорнах пекла змеле нас Малоў.
Як папусціўся на такое Бог?

Як папусціўся на такое Бог?
Няўсцешны боль не адпускае грудзі.
Як да пакутаў дажыліся людзі,
Наўзбоч шляхоў раскіданы гарох?

Сярод расстайных поклічных дарог,
Найвузкай тая, што да веры будзе.
Але яе не згледзець у аблудзе,
Каб горніх цнот пераступіць парог.

Такі няўсцешны напінае скутак,
Трывожна сэрца працінае смутак —
Працеравіся праз смуродны смог.

За канфармізм дастанеш здраванне,
Няўзнак само адступіцца пытанне:
Хто Дабрадаці вышняй не зьярог?

Хто Дабрадаці вышняй не зьярог?
Здрніцы-згадкі згаслі залатыя.
Жывіцу нашу сцягвалі другія –
Краіне любай большала трывог.

Яе нутро сталёвы рваў нарог,
І плоць дзялілі за часы ліхія.
Крышылі жорстка жыцці маладыя,
Адужаць бездараж ніхто не мог.

Апошні раз калі давалі здачы? –
Забывай славай не здабыць ўдачы,
Вярскі чын рассыпаўся, прапаў.

Ды хто штораз аб ім напамінаў?
Вось і цяпер падобнае выходзіць:
Брыдзём у прыцемках па крохкім лёдзе.

II

Брыдзём у прыцемках па крохкім лёдзе,
Але не вечны ў свеце гэты рух.
Карэннай плыні ажывае дух
У снегавейным стомленым паходзе.

Згрызотаў лісце адляціць як пух,
Брыдота заўтра цьмяная пяройдзе.
Здранцвенне соннае адпрэчыць: годзе!
Касцёр раздуць, пакуль ён не патух.

Складзём супольна сілы надстачу,
Развяжам конча цяжкую задачу,
Няволі згубнай вывернем глыбы.

Давершым дружна талакою хату —
Бруіць работа весела, заўзята.
Радзінны кут, ачуцца памажы.

Радзінны кут, ачўцца памажы,
Навалы чорнай перастрэць нашэсце.
Спагады боскае дастаць нарэшце,
Ачысціць цела ад грахоў іржы.

Бязвер'е больш не кіне ў віражы –
Званіца кліч дае аб дабравесці.
Не іншым пніся, а сабе давесці,
Што можаш годна ты любіць і жыць.

Темны скарб адкрыць даўно ўжо трэба,
Правудзе людства не адзіным хлебам –
Ён запавет пакінуў нам такі.

Закінь за плечы добрых спраў нязводдзе,
Сягай да мэты лёгка напраткі,
Каб лёс з душою існавалі ў згодзе.

Каб лёс з душою існавалі ў згодзе —
Яго наказам крок звярай штораз.
Мацуй як можацца духоўны звяз,
Не заблудзі ў паганскім карагодзе.

Плаці даніну дарагой свабодзе —
Так аняменню не адолець нас.
Святлом праменіць з покуці абраз,
Свае здобычы д'ябал больш не знойдзе.

Выходзь збіраць старанна камяні,
Паўсюль святыя запалі агні —
Іх не затушыць прыхадзень ніколі.

Спатоляць смагу чыстыя дажджы,
Дрэшты змыюць пачуццё юдолі —
Нас берагуць на ростанях крыжы.

Нас берагуць на ростанях крыжы –
Бязбожнай смутай быццам не знікалі.
За ноч адну дзівосную паўсталі
Дабраславення промні-капяжы.

Калі nanoў агорнуць міражы,
Багацця й славы раскалышучь хвалі,
Жалезны монстр аглушыць звонам сталі –
Не кленч прац ім, не падаі, не дрыжы.

Наперад кроц па цаліку без змогі,
Прав'ецца хутка золак перамогі.
Айчына-маці, дзень прадбачу твай.

Табе нясу сваё дхвяраванне,
Ускінься мужна зменлівай парой.
Мяжа вякоў – прымай наканаванне.

Мяжа вякоў – прымай наканаванне
Пад небам звонкім вольнакрылы птах.
Імпэт з гадзімі ў сэрцы не ачах,
Эпохі новай чуюш звеставанне.

Збавення побач – сум і занябанне,
Надзея й распач разам у вачах.
На еўрапейскіх на сямі вятрах
Спакусы зла струменіць скрыжаванне.

Як папусціўся на такое Бог,
Хто Дабрадаці вышняй не зьярог?
Брыдзём у прыцемках па крохкім лёдзе.

Радзінны кут, ачуцца памажы,
Каб лёс з душою існавалі ў згодзе –
Нас берагуць на ростанях крывы.

СВАЯ ТЭРЫТОРЫЯ

Лірыка

Шлях да гары

І гэтай дарогай аадходжана,
І тую дарогу прайшоў...
Здаецца: вось-вось ўзыходжанне
Да новых прасветленых слоў.

Але расчаруешся горка
Няздатнасцю дольніх шляхоў.
Наперадзе бачыцца горка —
А ты да яе не дайшоў.

Автопчаш каля ды наўкола,
Натоўп замінае ісці.
Будзённасці тлумнае кола
Цябе закапае ў трысці.

Ізноў на бальшак выбірацца,
Свой горні гасцінец шукаць.
На ростанях крыж твой, дарадца,
Адзіна імкне падтрымаць.

Нясеш ты яго, як належыць —
Патрэбна да ўзгор'я дайсці.
Ізноў перастрэне вязмежка,
Бяссэнсіца ў нашым жыцці.

Але ты ўжо можаш, не збочвай,
Ад Моцнага прыклад бяры.
Праз дні і задушныя ночы
Імкніся дайсці да гары.

Згадкі аб цудзе

Недазволена лезеш у скруху,
Дабрадаці дзе спрэс не відно.
Не прайсці па вадзе, як пасуху –
Сілы цёмныя цягнуць на дно.

Ды і іншыя цуды не здужаць –
Гэта можа тварыць толькі Ён.
Не раскрыецца любасці ружа
Сярод немачы скрыўленых дзён.

Цяжкі скутак чапляецца ўпарта,
Хоць імкнўся, па шчырасці жыў,
І людзей, нават самых нявартых
Ціхамірнай душою любіў.

Насамрэч так здаецца, не болей –
Палічы ўсе сумленна грахі.
Неабачна свабодную волю
Раскідаў, як салому з страхі.

Прапіваў свае дні залатыя,
Родным людзям цяпла не дадаў.
Пасылае дакоры нямыя
Чарада недаровленых спраў.

Дык якія памкненні аб цудзе? –
Чым хутчэй пакаянне нясі.
Калі верыш – так здарыцца, будзе,
Наастачу даўгі аддасі.

Тўраўскія крыжы

Адвечны шлях свой дабрадаццю высвяці,
Каб да вытокаў дзверы адмкнуць.
Плывуць крыжы Дняпром, плывуць па Прыпяці,
Ад Кіева да Тўрава імкнуць.

Кіруюць супраць плыні, хоць каменныя —
Такое не спасцігнуць аніяк.
Парой ўрочнай сілы патаемныя
Явілі продкам Божай волі знак.

Бось каля горада вада ўскрывавела, —
Паганству чэзнуць надышла пара, —
На хрысціянства розум наш направила
І на сцяжыну вывела добра.

Князь Тўр хрысціўся ля ракі ў калодзежы —
Да нашых дзён паданне даплыло.
На лёс шчаслівы, каб народ у згодзе жыў,
Магутны Божа ўзяў нас пад крыло.

Тых таямніц пабачыць можна сённячы —
Але ў душы без веры каламуць.
Ідзём-брыдзём, гісторыі не помнячы,
Калі ж ізноў крыжы к нам прыплывуць?

Беларускія мае стагоддзі

Нам стагоддзі-гады, а для Госпада проста імгненні,
Што лістотаю дрэў адлятаюць штораз у нябыт.
У разгадках загадкі праходзяць чаргой пакаленні,
Толькі кожнаму рупіцца ўласны свой выявіць спрыт.

Што да нас, пасля нас – не такая і важная справа,
Свет пачаўся адсюль, значыць, нам вырашаць: быць – не быць.
Самі будзем ісці хоць улева, а хочам – управа,
І нікому няўцяям, што ірвецца жыццёвая ніць.

Так ірвалася часта, а то і зусім незваротна,
Недароды, віхуры, падман затапталі сляды.
На расстайных дарогах скавыш падвывае самотна,
Неспазнасць часоў дадае незваротна бяды.

Каб уведаць, адужаць – душы прыкладзі намаганні,
Бо без роду і племені ты неадпрэчна адзін.
Перамогу здабудзь у суровым надчасным змаганні,
А найперш дык самому дай Бог зразумець, чый ты сын.

За тваімі плячыма шытуюцца слынныя продкі,
Што зямлю баранілі, ішлі за свой гондар на бой.
Дым Айчыны бруіцца няспынна-нясцерпина салодкі,
Дзеяў слаўных і чынных працяг валадарыць табой.

Быць уласнаму лёсу па сілах удзячным імкнуся,
Што спазнаць даў хоць трохі гісторыі дух трапяткі.
Вы заўсёды са мною, стагоддзі маёй Беларусі,
Гэтак будзе і сёння, і заўтра, і так на вякі.

Трываласць

Заглушыць яго хочуць — маленне аб родным аб краі,
Папіхаюць туды, дзе жаданага шляху няма.
На адхоне ўтрымацца, бо Ён не даруе адчаю,
Калі ўсё ж паддамося на цемры падступнай падман.

Не бясхатнікі мы, не вандроўнікі — проста паэты,
Нас не трэба шукаць на зняменні расстайных дарог.
Не вяззбройныя мы перад жорсткім бязлітасным светам,
Наша сіла — любоў, аб якой заповітаваў Бог.

Мы нагамі ўраслі ў жыццядайную ніву Айчыны,
Дніхто з чужаніцаў не зможа парваць карані.
Хваласпеў аб радзіме нябесную браму адчыніць,
Насланне ад ліхога згарыць у пякельным агні.

Цераз словы літання аб любай святой Беларусі
Запавет зберажом, не парвецца гісторыі ніць.
Устаім на адхоне ў шалёным вякоў ператрусе,
Нашу хату давершым і будзем шчасліва там жыць.

Кардыяграма

Кардыяграма – сардэчная гама,
Лёс яе грае на струнах душы.
Шлях па жыцці – то пагорак, то яма,
Доля з нядоляю спрэс спарышы.

Боль і адхланне, удар і пяшчота –
Толькі чамусьці вось першага больш.
Крышыцца жорстка бяззбройная цнота,
Што можа стацца ад гэтага горш?

Хоць ты зусім не жыві і не думай –
Зло пераможна па свеце ідзе.
Вырвацца з пугаў бясконцага тлуму
Здольны-не здольны? – адказ без надзей.

Сэрца баліць – і нікуды не дзецца,
Як не ўцякай на свой хутар жывы.
Хутка зямля ў пекнату апранецца,
Дасць супакой зеляніна травы.

Можа, тады ачуняеш душою,
Хоць на хвілінку сунішыцца кроў.
Светлы праменьчык гуляе з табою –
Злое адпрэчыць адзіна любоў.

Покліч дарог

Гэты энк цягнікоў, што праз цемрадзь лятучь несупынна,
Гукі пошчак дарог, што хвалююць хлапечую кроў...
Адпусці, Беларусь, пабадзяцца цікаўнага сына,
Ён праз поклічы колаў даўно да вандровак гатоў.

Тут павураны замак яшчэ не адкрыў таямніцаў,
І балота Пагоня назовам не ўзрушвае слых.
Лес Літва проста лес, дзе чырвоныя кроплі суніцаў...
А за светам такое – адразу займаецца дых.

Так і сталася потым – паездзіў па свеце нямаля,
Лёс даваў падарожжаў напоўніцу выпіць нагбом.
Між Еўропай і Азіяй востра адчайна гайдала,
Мог забыцца зусім, дзе твой кут і радзінны твой дом.

У чужынскіх у землях напраўду багата дзівосаў:
Вось блакіт купалоў, мінарэтаў раслінная вязь.
Там гатычныя храмы ды стромкая гладзь хмарачосаў –
Вочы май і глядзі, без радзімы і вотчыны князь.

Аж яно не тваё – адпадае нарэшце зацьменне,
Прыгажосць – не сказаць, а душа застаецца нямой.
Так прыходзіць ўраз ад спазнанай спакусы збавенне –
Людзі, край і зямля, дзе ты родны, жаданы і свой.

Я даўно ўжо вярнуўся, трывогі вярэдзяць Айчыны,
Забірае жыццё, не шукаю на шчасце падкоў.
Толькі што гэта раптам? – накоціць ізноў без прычыны
Колаў пошчак трывожны праз цемру і энк цягнікоў...

Американская мара

Сыйдзе цяжарная хмара,
Адбарабаниць дажджом.
Амерыканская мара
Нас зачাপіла крылом.

Вырай далёкі, нязнаны
Браму сваю адчыніў,
Аж на той бок акіяна
Сына з сабой падхапіў.

Тамака ў новым у свеце
Цэняцца розум і спрыт.
Цягнуцца нашыя дзеці
Здаць спакушальны іспыт.

Гэтак бывала спрадвеку —
Бралі навукі сыны.
Госпадзь даваў чалавеку
Роднай пазбыцца маны.

Толькі в сябе не забыцца,
Хто ты сам будзеш, адкуль.
Жывіць дзяцінства крыніца,
Помніцца мова пакуль.

Вернешся, толькі надыдзе
Выратавальніцкі час.
Скруха з зямлі нашай сыйдзе,
Прышласць пакліча ўсіх нас.

Свая тэрыторыя

Трымаюць ад чорта ці д'ябла ў палоне,
Вярэдзяць спакусай завулкаі душы
Чужая зямля, неспазнаная ўлонне,
Хоць кінь усё разам ды тут жа зграшы.

У час гэты востры ніхто не дарадца,
За спіну пляцак — ды ў нязведаны шлях.
Парою няўрочнай пацягне бадзяцца
Па новых краінах ды іх гарадах.

А што да цнатлівак, сяброў і напояў —
І ехаць не трэба, руку працягні.
Пахмеллем, згрызотамі ды неспакоем
Згарае наросхрыст імпэт у агні.

Так сілы сыходзяць — куды і навошта? —
Адзіна каханай цяпла не стае.
Пад небам плавуць недасланаю поштай
Лісты недапісанай кнігі твае.

На хутары дом недавершаны стыне,
І крыж-абярэг не пастаўлены тут.
Зямля забуцвела без рук селяніна,
Парушаны сэнсу спрадвечны статут.

Кружляць супыніся, нарэшце, мужчына,
На споведзь нясі свае шчыра грахі.
Гасподзь іх адпусціць, даруе Айчына —
Сваю тэрыторыю дбайна ўзрабі.

Забраннік

Сваю памяць святлом наталі,
Згадка стане шчасліваю самаю:
Мае продкі жылі бы ў раі,
За высокай драўлянаю брамаю.

Рай той быў па-над Нёмнам-ракой,
Дабрадаць дзе разліта над краем,
На спрадвечны айчыны спакой
Стромы лес дзе з гары пазірае.

У сўладзі з прыродай жылі –
Радавод ад якога калена?
Моцна ўглыб запусціў карані
Праз стагоддзі наш хутар-засценак.

Зазірнуць бы ў той час з пекнатоў –
Дзе аб райскім куточку казаннік?
Сплыў засценак з няспыннай вадой,
Засталася мянушка – Забрамнік.

Памятаў яе добра мой дзед,
Калі цвёрда падняўся на ногі –
Здзейсніў продкаў сваіх заповіт,
Прывялі зноў на хутар дарогі.

Меў пашану заўсёды ў людзей
Болі, дадзенай Богам, абраннік.
Толькі літара дзелася дзе? –
Вымаўляць сталі проста: Забраннік.

І цяпер мы Забраннікі ўсе,
Спраўна дзедзюўскі хутар трымаем.
Родаводны куток пакрысе
Зноў становіцца спраўджаным раем.

Плот з усіх дхінае бакоў,
Брама варту нясе, як належыць.
Тут на ростанях тлумных вякоў
Крыж засведчыць – жыве незалежнасць.

Дабрадаць датрымай у душы,
Спаконвечнай зямлі гадаваннік.
Па-над часам звiніць у цішы
Рэха словаў – Забрамнік, Забраннік...

Цішыня

Крыж вартуе мой хутар –
Не спяшайся ўцячы.
Адключы свой кампютар
І душу далучы.

Цішыня, глянь, якая –
Ні лісток не шуміць.
Ноч прыйшла трапяткая,
І душа не баліць.

Зоркі ў небе спагадна
Свецяць толькі табе.
Загадай неадкладна –
Час любові прав'е.

Побач лесу дыханне
Супакой дадае.
Дарагое адханне
За трывогі твае.

Хата вокнамі свеціць –
Спаконвечнасць жытла.
Твой куточак на свеце,
Твой праменьчык святла.

Заўтра зноўку дарога –
Хай набудзецца сіл.
Трохі шчасця зямнога
Каля крыжа прасі.

* * *

Ціхім дажджом арабін
Восень наўсцяж сустракае.
Крочу праз чырвань адзін —
Сёння планіда такая.

Роўна палова ўсяго —
Гольх галін і што з лісцем.
Шляху каханьня майго
Дзе ратавальнае выйсьце?

Бедю: ты без мяне
Крыж свой нясеш адзіноты.
Хай ліставой абміне
Нашы вяззвройныя цноты.

Сэрца баліць, што не змог
Золкіх расстанняў пазбыцца.
На скрыжаванні дарог
Стрэча павінна адбыцца.

Вўснаў з гаркавінкай смак,
Любай адданыя вочы.
З ростані сыйдзем няўзнак,
Разам праз чырвань пакрочым.

Вецер сарваным лістком
Месца ля рэчкі пакажа.
Там пабудуем свой дом —
Лёс наш надзейна развяжам.

У чатыры вочы

Сядзім з табою ў чатыры вочы,
Сагрэты вышняй любві цяплом.
Ніхто не зможа цяпер сурочыць
Каханніа свята, наш ціхі дом.

Нарэшце тут вась адны ў сусвеце —
Нясцерпна доўга вялі шляхі,
Дзе рай так блізка, дзе мы як дзеці,
Якіх не ціснуць жыцця грахі.

За шклом чаромха ва ўбранні белым —
Вясновы водар хвалое кроў.
Маўчым сягоння аб адбалелым,
Бярэдзіць раны не трэба зноў.

Агонь знішчальны закуты ў печы,
Нічога болей не спаліць ён.
Адны з табою, такія рэчы,
Салодка-мройных жаданняў сон.

Ванны пакой

Пачынаецца быццам бы смехам,
Мілавання гульнію пазнаю.
Ты пад душам — няспехам і спехам,
Бо на варце ў чаканні стаю.

Наталіцца табой немагчыма,
Пекната заварожвае зрок.
Я цябе забіраю вачыма,
Паміж намі адзін толькі крок.

Пара ўзвілася ў ванным пакоі,
Запацела спагадна акно.
Тут сыходзімся ў жарсцкім двубоі,
У абдымках зліемся ў адно.

Дзе мы зараз — не можам уцяміць,
Толькі кроў адбіваецца ў скронь.
Не сціхае пяшчотная замець,
Раздзімае спатольны агонь.

Зсталіся адны ў цэлым свеце,
Хай віхурыць знадворку зіма.
Што тут зробіш — дарослыя дзеці,
Для якіх нат узросту няма.

* * *

Пакінь адзенне, хто сюды ўваходзіць,
У гмах каханна стромкі на дваіх.
Жаданняў пругкіх рупіцца нязводдзе,
Сустрэч салодкіх незваротны міг.

Абдымкаў звяз ад свету адняволіць,
Дрыготкай хваляй прабяжыць няўзнак.
Гульні хвіліны цягнуцца паволі –
Ты не прыспешвай наслады смак.

Паўней пяшчотай пругкай наталіцца,
До донца любасць выпіць нам з табой.
Гуляе недзе блізка бліскавіца,
Чакае толькі пэўны момант свой.

Святлее змрок штораз ад нашых целаў,
Збавення стан агорне цеплынёй.
Спазнаны крык сарвецца грушай спелай,
Сваволіць рэха над усёй зямлёй.

Канстанта сям'і

Дзіўнай музыкі коцяцца хвалі –
Завіруха мяце за акном.
Што адзін аднаму пажадалі,
Тое спраўдзіцца, прыйдзе дабром.

Нам не трэба багацця зямнога –
У любові адзіна пражыць.
Ласкі шчырае хопіць у Бога,
Каб звінелі ў душы капяжы.

Каб гучаў хваласпеў дабрадаці,
Пазначаў у цяжарчы святло.
Цеплыня каб трымалася ў хаце,
Каб праменіла ўтульнасць жытло.

Дзеці спяць – супакой і адхланне
За бясконцасць дарог і трывог.
Збераглі ў нашых сэрцах каханне,
Што не кожны, напэўна, і змог.

Хай віруе ўсю ноч завіруха,
Не замесці ёй след дніак.
Ловіць чуйна адкрытае вуха
Патаемнасці боскае знак.

Спагада дарогі

Калыханкі паслухай дарожнае
Для адхлання самотнай душы.
Завірае ў палон, прыварожвае
Шоргат шын па вільготнай шашы.

Самаходы пажадліва коламі
Выпіваюць прасторы нагбом,
Падвываючы ціха, маторамі
Адаюць кіламетры на злом.

Пралятаюць дамоў, несупыннымя,
Толькі ты непрытульны стаіш.
Ці даруюць ўсе, каму вінен я? –
Адпытаецца вецер-скавыш.

Тармазні, брат, падкінь да нязнанага,
Да кахання шляхі пакажы.
Дай спакою дабраіца жаданага,
Каб патухлі згрызот міражы.

Раз'яднанасць

Малодосць мы з табой разгубілі
На крутых паваротах жыцця.
Недшчадна вясновыя сілы
Мы растрэслі на радасць чарцям.

І каханне разбілі ў аскепкі –
Нашу еднасць як склеіць наноў?
Не ратуюць спатканні-налепкі,
Што здараюцца водгўллем сноў.

Мкнецца ўшыркі расколіна тая,
Што ўсё больш раз'ядноўвае нас.
Я душою пад небам лятаю,
Потым грукнуся вобзем не раз.

Ты ж належыш будзённым турботам:
Дзеці, дом і работа твая.
Адбіраюць гады незваротна
Нашу крэўнасць: ты тут, а там я.

І таму разуменне губляем,
Раз'яднанасць балюча пячэ.
Паміж радасцю й горкім адчаем
Неспадзеўкі жыццё прцячэ.

Пачакай, прыпыніся, ўспомні,
Як мы марылі разам з табой.
Светлых згадак пяшчотныя промні
Хай адпрэчаць вястун-лістабой.

Дзяўчыне

Голас пяшчоты й каханя
Кліча цябе хай заўжды.
Верыш – і прыйдзе адхланне
Жар астудзіць малады.

Пакровы

Восень ціха пагляд прыварожвае
Залатою шчымявай парой.
Лісцяў-кветак мігценне прыгожае
Ашчаджае вястун-лістабой.

Ён сваё яшчэ возьме напоўніцу —
Скіне з дрэваў ўбранне на дол.
А пакуль сэрца радасцю поўніцца —
Фарбаў-водбліскаў цэлы прыпол.

Тумановае кола

Густы туман каўтае першы снег,
З'ядае прагна, люта, ненажэрна,
Праявіць бруд, прысыпаны наспех —
Тым чысціню заб'е неміласэрна.

Будзённы тлум знішчае твой імпэт,
Да шчасця глуха зачыняе дзверы.
І не згадаеш, быў ці ты паэт,
Які кахаў, надзеяй жыў і верыў.

Суворы час, калі ніхто з табой
Да прышласці любові не пакрочыць.
Спрэс блуд душы, разлад і непакой —
Туманам дні падроўнены да ночы.

Але душа ўсё прагне любаты,
Ружовых мараў, пекнасці і шчасця.
Калі ж, калі бязладдзем нематы
На дэбрадаць адведзем прычасця?

Быў першы снег — і вось яго няма,
Меў чысціню, а сёння енчыш: дзе я?
Туманых дзён адольвае гурма —
Што твой адказ і што твая надзея?

Новы год

Запалілі гірлянды на дрэвах —
Еўрапейскі ідзе Новы год,
Напамін аб жыцця песняспевах,
Што на святы вядуць карагод.

Ды нярадасна сёння на сэрцы,
Бо за бляскам схаваўся падман.
Тут душою ніяк не сагрэцца —
Перманентна знядужаны стан.

Не пазбегнуць пякучага болю —
Час стваральны сыходзіць на тло.
Толькі знешняя форма, не болей,
Дрэў, праспектаў і гмахаў святло.

Горад свой а чужы, і краіна,
Беларусі ніяк не стае.
І бадзяюцца з горкай правінай
Непатрэбныя дзеці яе.

Усё ж пасунуся шляхам парадным,
Мо спагада сустрэнецца дзе?
Запалілі на дрэвах гірлянды,
Новы год як зьваенне ідзе.

Студзеньскі настрой

Пяшмотнае сонца і студзень
Залашчаць прадвесцем-цяплом.
Надзеяў накоціцца гудзень,
Зачэпіць вірліва крылом.

Нахлынуць шчымлівыя хвалі,
Разгоняць застылую кроў.
Усё, што сабе абяцалі,
Здзяйсняльным здаецца ізноў.

І хочацца жыць і смяяцца,
Радкі на сінечы пісаць.
Запал, твой хаўруснік-дарадца,
Пасцеліць праз вусцішнасць гаць.

Душы адступаецца верад,
Сплывуць пакаяннем грахі.
Не бойся, імкніся наперад,
Дзе горнія клічуць шляхі.

Наканаванне ціхай язды

Спакой журботны ў стомленых вачах,
Адбітак жорсткіх даўкіх ператрусаў.
Паэты ездзяць на старэнькіх "Жыгүлях" –
Не перагнаць ім "новых" беларусаў.

Хачя зусім не супраць і яны
Утульна мчаць на новым "Мерседэсе".
Гаспадарамі сёння іншыя паны,
Няма ім спраў да ластавак у стрэсе.

Няхай і так, адкінем гэты спрыт,
З нас кожны плаціць па сваіх рахунках.
Плыве спакойна побач родны краявід –
Яго мінуў бы ў хуткасных варунках.

Спыніся проста ў ціхім гушчары,
Куды патрапіць больш ніхто не можа.
Грыбной заложнік ты і ягаднай пары –
Спакусе той "Пежо" не дапаможа.

Ці каля Нёмна выведай күток,
Глухі наўсцяж, дзе халмаў не бывае.
Гаючай сіні каўтані жывы глыток,
Дарэшты зліся з мілым родным краем.

І бездараж яго табе не ў знак,
Да хутара праедзеш без прыгодаў.
Душы спачынак, і няхай правудзе так –
Наўзбоч трывог, і гора, і нягодаў.

Пакліканне

У няпэўны час наш і трывожны
Пуцявіну вытапчы сваю.
На шчыплівым творчым раздарожжы,
Сагсаваны класікай, стаю.

І куды ісці цяпер, не знаю —
На адметнасць выпеліўся тэст...
Восень мілагучна, без адчаю
Падаруе паэтычны фэст.

Насамрэч шляхі цябе не клічуць —
Тут яны сышліся, дзе парог.
Хутар падаб'е і ўраз палічыць
Падраўнак пройдзеных дарог.

І каштарыс будучага шляху
Найдакладна ён табе складзе.
У паднеб'і вольным лёгкім птахам
Ты не будзеш плыць у чарадзе.

Іншыя хай қрочаць у палоне:
Постмадэрн ці неакласіцызм.
Ціхі сум прадвосеньскі агорне,
Недарэчным здасца нарсіцызм.

Дніак не спакушайся тэкстам,
Проста слухайся душы свае.
Не турбуйся формай дні зместам,
А пішы, як Бог табе дае.

Лірыка кахання

(у кайстру адсутнай літаратурнай палемікі)

Каханне любіць скрэманасць паперы,
Адно каб сталася лягчэй.
Хача,
Дзе словаў шмат і вобразаў звыш меры,
Там шчырасці бракуе й пачуцця.

Бо невымоўна гэта, безназоўна,
Хоць не складаны ўвогуле сюжэт:
Яна і ён – душа чаканнем поўна,
Калі жыцця адкрыецца сакрэт.

Няхай гучыць літанне як прымова,
Адзін радок – і запульсёе кроў.
Бруць зямнога й незямнога змова,
Дэталі адна ўсё раскалыша зноў.

А ты свае выпісваеш згрызоты,
Хутчэй на продаж, чымся для душы.
Каханне ціха адыйшло на потым –
Каго ты зможаш так разварушыць?

Няхай на продаж, толькі каб ад сэрца,
А не эстэцтва дзеля, проста так.
Любоўны сверб ніяк не адгукнецца,
Адно паветра скалане няўзнак.

Лірычны кліч – надзейная падмога,
Яе паэт хапаецца найперш.
Калі кахаеш – выведзе дарога,
Пяшчота словам увальецца ў верш.

Калегам-таварышам

Дзе іншыя вершы — там іншы свет,
Чаму на другіх непадобны?
Пакліканы я і абраны паэт,
І быць не магу падробны.

Спяваеце песню сваю, я — сваю,
Нікому ніхто не вінен.
Адно, на чым цвёрда да скону стаю —
Хутэй нелюбоў адрывем.

Ляблю я вас розных, люблю такіх,
І толькі прашу — не зайдосьце.
Чароўным гучаннем радкоў маладых
Сябрамі заходзьце ў госці.

Я рады за вас, дык пакіньце і мне
Мой голас пяшчотны, ціхі.
Нядоля сябрыну няўзнак абміне,
Пазбудземся гэтак мы ліха.

Развітанне з пахмеллем

Галава мая сёння як збан,
Як пастукаць – наўсцяж зазвініць.
Ты не ўводзь сябе, братка, у зман,
А прызнайся, што рупіць наліць.

Ды кульнуць яшчэ раз па адной,
Закусіць а чым Бог ды паслаў.
Затлуміць хісткі час гаманой,
Быццам велькім разумнікам стаў.

За ілжываю значнасцю слоў
І ляноту схаваць, і тугу.
Так пазбыцца жыцця ланцугоў,
Стацца пэўным, што выжыць змагу.

І яшчэ пяцьдзсят наўздагон,
А выходзіць на справе ўсе сто.
Незваротна ляцім пад адхон,
Развурэем свой лёс ні за што.

Хай турботнасць жыцця затане,
З ёю моцы змагацца няма.
У далёкай чужой старане
За жыццё, пэўна, болей цана.

Потым каву пацягне папіць,
Зноў па сто – і няўцямнасць плыве.
Галава не звініць, а шуміць,
Аж да лямпачкі ўсё галаве.

Як не пні, ад сябе не ўцячэш,
Паратункам не гэтакі стан.
А з пахмеля не пішацца верш,
Галава ж бо пустая, як збан.

Да суладдзя

Адбівае паэзію тлум,
Мітусня ды старанне выжыць.
Непатрэбна-нязбыўны сум
Падкрадзецца лісою рыжай.

Каб ўкрасці твой сыр-гаюн,
Каб надзею згубіў і веру,
І забыўся, што быў пяюн,
Словам светлым крапіў паперу.

Як ліса, так і сум – падман,
Не зняволься яму паддацца.
Разгайдана-няпэўны стан
Ненадзейны цяпер дарадца.

Акажыся мудрэй, вышэй,
Як мага, паімкні да волі.
Перамогамі будзь дужэй,
У суладдзі шукай спатолі.

Лісцем сонца заложыць след,
Восень цёплыя фарбы кіне.
Твой адзіна-чароўны свет
Прамінецца, але не згіне.

Беражы ты яго, сябе
Цудадзейна-няўлоўным словам.
Адначасна ў жніве-сяўбе
Адкрываешся вечна новым.

Вершы Юрыя Кузняцова

Кніга – гэта жыццё, прачытаеш – і долю спазнаеш
Песнятворцы, які свае вершы ў натхненні складаў.
Разам з думкай высокай у вырай яго адлятаеш,
Дзе адкрыццяў багата, але і растурзаных спраў.

Разважанні твае – адгалоссе ягонага болю,
Звышшчымлывай туті адкрыццё перальцеца за край.
Па яго запавету душў адпускаю на волю –
У паднеб’і свабоды шырока і вольна гуляй.

Спазнаю Кузняцова, расійскага светач-паэта,
Помню нашу гамонку ў метро аглушальным начным.
Ён пакінуў наш свет, ды сягоння не варта аб гэтым,
Як душа азірнулася, тут засталася – аб тым.

Ён цяпер размаўляе шчымлыва-самотна са мною
Словам шчырым сваім у палон забірае душў.
Яго споведзь паслухаю ціхай часінай начною –
Потым горка-сваё наўздагон пракрычу, напішу.

Трыпціх Уладзіміру Савічу

1

Няўлоўны сон, душа трымціць,
Чакае ніва дратая.
Вястун-анёл з нябёс зляціць,
Крылом сваім перажагнае.

Няўлоўны згук не праміне
Наканаванай лёсам долі.
Анёл зляціць, крылом крапе —
І фарбы выпеляцца ў колер.

Няўлоўны кліч — ізноў збірай
У кайстру вобразы Радзімы.
Абраных гоіць родны край,
Дзе да любові шлях адзіны.

Няўлоўны рух, душа гарыць,
Пераплаўляецца ў мастацтва.
Вярэдняць згадкі аб гары,
Пайсці наперад — і застацца.

Воўк-адзіотнік, хутаранец,
Тут мы адной крыві з табой.
Як не наводзь знадворны глянец,
Душу вярэдзіць непакой.

Няма дзе рупнай прыпыніцца,
Калі разладжанасць наўкол.
Ссыхае на кары жывіца,
Над горнім уладарыць дол.

Але ратце хутар родны
Наўзбоч растурзаных шляхоў.
Зямлі і волі знак нязводны,
Як выкупленне ад грахоў.

Як пераемнасці літанне,
Шляхетных мрояў светлы рой.
Аб новай долі звеставанне
Няўцямнай прывіднай парой.

Трымаюць моц падмуркі, сцены,
Куды збіраў ты камяні.
Перадаюць сваводу гены,
Калі жывыя карані.

Пэндзлік выслізнуў з пальцаў, упаў на падлогу,
Гук адбіўся па свеце да самай мяжы,
Дварнуўся прадвесцем, што зноў у дарогу,
Каб адкінуць міжчассем згрызотаў глыжы.

Зноў збіраць камяні на палетках Айчыны,
Каб шляхетна мұры паўставалі наноў.
Шлях адкрыецца свой вынікова-прычынны
Сярод мноства падманных расстайных шляхоў.

Зноўку фарбы шукаць на прасторах Радзімы,
Каб ствараць для сябрыны вясёлкавы рай.
На вясновы настрой павярнуць перадзімны –
І ў прастору мастацтва да волі шугай.

Каб пакінуць нашчадкам не стогны і плачы,
А наўсцяж дабрыню, цеплыню, прыгажосць.
Шляхам майстра ідзі – і натхненне аддзячыць,
Ты на роднай зямлі гаспадар, а не госць.

Шлях майстра

Надыходзіць пара,
Надараецца час,
Калі ровіцца ўсё пустазвонным.
Майстру трэба спакой,
Ён стаміўся ад вас,
Вашай прагі аб хлебе надзённым.

Ператрусаў ліхіх
Не сціхае прывой –
Ён стаміўся ад жорсткасці свету.
Для разбітай душы
Майстру трэба спакой,
Каб не збочыць свайго запавету.

Да аблуды наўпрост
Пуцявіна вяла –
Чалавецтва датупала краю.
Майстру трэба спакой
Зла наўзбоч і добра –
Ён не хоча ні пекла, ні раю.

Майстру трэба спакой,
Каб сваё адпісаць,
Наастачу адкінуць змаганне.
А Гасподзь пашкадуе,
Прышле дабрадаць –
За знявагі і қрыўды адхланне.

Майстру мроіцца дом
Па-над ціхай ракой,
Дзе да неба дарога адкрыта.
Больш нікога наўкол.
Майстру трэба спакой,
Ды каханне яго, Маргарыта.

Мой Мінск

Наўзвоч гаманы шпацырую праспектам Скарыны — *
Маім адгукваюцца крокам стагоддзі, гады.
Сваёй прыгажосцю прывеціць удзячнага сына
Мой Мінск старадаўні, мой горад такі малады.

Даверліва лёс свой раскажа ў сүмоўі сам-насам —
Хапіла за край ліхалеццяў, віхураў, завей.
У горадзе Верхнім падхопіць з сабою над часам
Званоў дэбравест, толькі слухаць спрадвечнасць ўмей.

Адхланне і тут, і ў надрэчных прысадах цяністых,
Дзе Свіслач істужкай віецца, цячэ праз вякі.
Будзённасць паверне ад мрояў салодкіх, празрыстых —
Чароўнасць сүстрэчы ў душы назаўсёды пакінь.

---

* Сёння праспект Незалежнасці.

Версіфікацыя хоку

* * *

Прытрымліваю капялюш,
Калі іду над Свіслаччу —
Ветраная восень.

* * *

Бруд зямлі,
Прыцярушаны снегам —
Кліч пакаяння.

* * *

Птушыны спеў
З высокай дзедавай грушы —
Свята вясны.

* * *

Няшчырасць размоў,
Мільгаценне звыклых твараў —
Прага адзіноты.

* * *

Жаданне сну,
Спатольнасць няласкавых дзён —
Летуценні аб выраю.

* * *

Крыжы на ростанях,
Святло любові з неба —
Вера большая ад сымбаля.

* * *

Кліны ў целе зямлі,
Надзеяна забітыя —
Крыжы для распяцця.

ЧЫРВОНЫ РАДОК

Санеты

Натхненне

Нарэшце, дождж, — я так яго чакаў,
Жадаў звычайных восеньскіх праяў,
Калі расквецяць шыбы ручаіны,
Дарэшты змыюць за сүхмень правіны.

Вада спатоліць смагу добрых спраў —
За колам дзён ты волі не дабраў.
Няпроста збочыць да сваёй сцяжыны,
Калі будзённасць выб'е каляіны.

Чакай і вер — надыдзе дабрадаць,
Каб свой радок дарупіў напісаць,
Які адзіна толькі ты і можаш.

Ліецца з неба светлы творчы плён,
Праз словы вобраз ровіцца відзён —
Шчыруй з натхненнем, гэтым пераможаш.

СПАТОЛЬНЫ ШЛЯХ

Як раб, што неад'емны ад галеры,
Калі ў суладдзі з рытмамі грабеш,
Прыкуты ты да аркуша паперы,
Дзе вось павінен нарадзіцца верш.

Яго выношваў, і любіў, і верыў,
Што ён табе адкрыецца найперш.
Адчыніцца, як грукаеш у дзверы,
Калі сябе натхненню аддаеш.

Адно ўхапіць той момант адмысловы,
Знайсці жывыя трапяткія словы,
І не схлусіць душою анідзе.

Жадана ўльешся ў творчыя авшары,
Разгоніш думкамі наўкола хмары —
Да мэты шлях спатольны прывядзе.

Чырвоны радок

Радок чырвоны новага жыцця
Даверыш рупна аркушу паперы.
Усёй душою прагнеш адкрыцця
Любові вечнай, шчырасці і веры.

Але наўсцяж самота небыцця,
У новы свет зачыненыя дзверы.
Знік першародны водар пачуцця,
Час ненадзейны, прыцемкавы, шэры.

Праз кола дзеён на згубу не зважай,
Ары і сей, твая такая доля,
І дачакаеш – вырасце ўраджай.

Дзе светлы край, на ростанях дарог,
Наўзбоч згрызот, сумненняў і трывог
Цябе жадана перастрэне воля.

Чын шляху

Клі жыццё натхненню не спрыяе,
Штодзень турботаў марных цераз край –
Зняверышся: душа не акрыяе,
Хоць ты яе нячысціку прадай.

За недасяжным воку небакраем
Жаданай выспай непазбыўны рай.
Ты не сябруй з самотай і адчаем,
А паратунку ў радасці шукай.

Знайдзі шляхі, з сабою каб у згодзе
Жыць дзень пры дні ў паганскім карагодзе,
Адкінь сумнеў у зверхнасці любві.

Спатолі знакам аркушык паперы,
Сцяной ад свету адгародзяць дзверы –
На светлы плён, Гасподзь, дабраславі.

Згадкі страчанага раю

Вярэдняць згадкі страчанага раю:
Сцяжынка, хутар, некрануты гай,
Дзівосаў светлых повен родны край —
Спазнанняў першых смак ўспамінаю.

Але дарма маленства я гўкаю,
Якім ключом яго не адмыкай —
Закрыта брама на дарозе ў рай,
Южа наўкол самоты і адчаю.

Сувора так накоціцца жыццё,
Пакуль не сыдзе зверху адкрыццё —
Усё з табой і ўсё ў табе праз годы.

Тады шляхі ў адну сплятуцца ніць,
Бо Ім наўсцяж пастаўлена любіць,
Свой райскі кут акрэслію назаўсёды.

Жыццё

Калі цябе чакае хутар родны
З цярплівасцю сялянскай залатой –
Хай забярэ хутчэй інстынкт прыродны,
Туды, дзе ўсё б'юе пекнатой.

Дзе край маленства, праз гады нязводны,
Чароўна-восеньскі, адзіна той.
Лес, луг і Нёман – водар першародны,
Жывой пяшчоты ласкавы настой.

Здзецца, больш нічога і не трэба,
І не турбуе спрэс кавалак хлеба –
Тут існаваць штотыдзень і штодзень.

Але ізноў кладзецца хмурыны цень,
Ізноў за руль, і ў горад мкнешся порстка –
Быццё ў абдымкі забірае жорстка.

СВЯТЛО ЛЮБОВІ

Як з Гарадзеі едзеш у Нясвіж,
Трымаеш шлях у гэтым накірунку,
Наўзбоч дарогі там стаіць не крыж –
Сасна і дуб спляліся ў пацалунку*.

Машынаў хвалі разрываюць ціш,
Такога вось ўлада тут варунку.
Але ўсё роўна спынішся, стаіш
З надзеяй на прышэсце паратунку.

Няхай не крыж – таксама знак любові,
Яго адчуць, Гасподзь, дабраславі,
Каб не сплыло вадою часу міма.

Варушаць кроны ціхія вятры,
Цяплее часам гэтым унутры –
Святлом любові трымае нас радзіма.

---

* Прыродны помнік ўжо не існуе

Шляхцянка-восень

Шляхцянка-восень, я з табой блукаю
Па мяккіх сцежках страчанага раю.
Шляхі заслала згубленай лістотай,
Пякуча вабіш неспазнанай цнотай.

Брыду з табой, агорнуты пяшчотай,
Пачуюся абранаю істотай.
Мне аднаму сягоння фарбы краю —
Малюнкаў восеньскіх альбом гортаю.

Шпацыр вядзе нас ціха спаміж дрэў —
Дастань спакою я даўно хацеў,
Калі з сабою кліча неба просінь.

Агонь жаданняў-дум не дагарэў,
Бярэдзіць тайнай горні песняспеў —
Не пакідай мяне, шляхцянка-восень.

Пакінуць і застацца

Сябры мае, я вас люблю заўсёды –
Няхай сплыве бязладдзя чарада.
Сустрэчы нашыя з нагоды, без нагоды,
Пякучых дзён адчайная хада.

Не трэба нам шукаць няўлоўнай згоды,
Яднае вогненная нас вада.
Паўсюль яшчэ трываюць загароды,
І каля ганку зноў стаіць бяда.

Яе сябрынай-талакой адрынем,
Самоту дзён мы не-сябрам пакінем,
А самі будзем піць напой любві.

Калі адпрэчым вывіхі няволі,
Здабудзем творчае наўсцяж спатолі –
На любасць нас, Гасподзь, дабраславі.

Дарогі

Пад грукат колаў хуткіх цягнікоў,
Ці пад імклівы мяккі шоргат шын
Адайся ўвесь шляхам-дарогам зноў,
Расстаннем з краем любым ты зграшы.

Бо засядзеўся хлопец пагатоў —
Няма адхлання стомленай душы.
Вандроўны вецер замалодзіць кроў,
Аб новым свеце любай напішы.

Правіны потым выправіш свае,
Падзякуй Богу, што наўсцяж дае
З палётам вольным хараша пабрацца.

А дома зноў цябе чакае праца:
Ад смецця дбайна чысціць катухі,
Перад Айчынай замаліць грахі.

Шляхетны вобраз

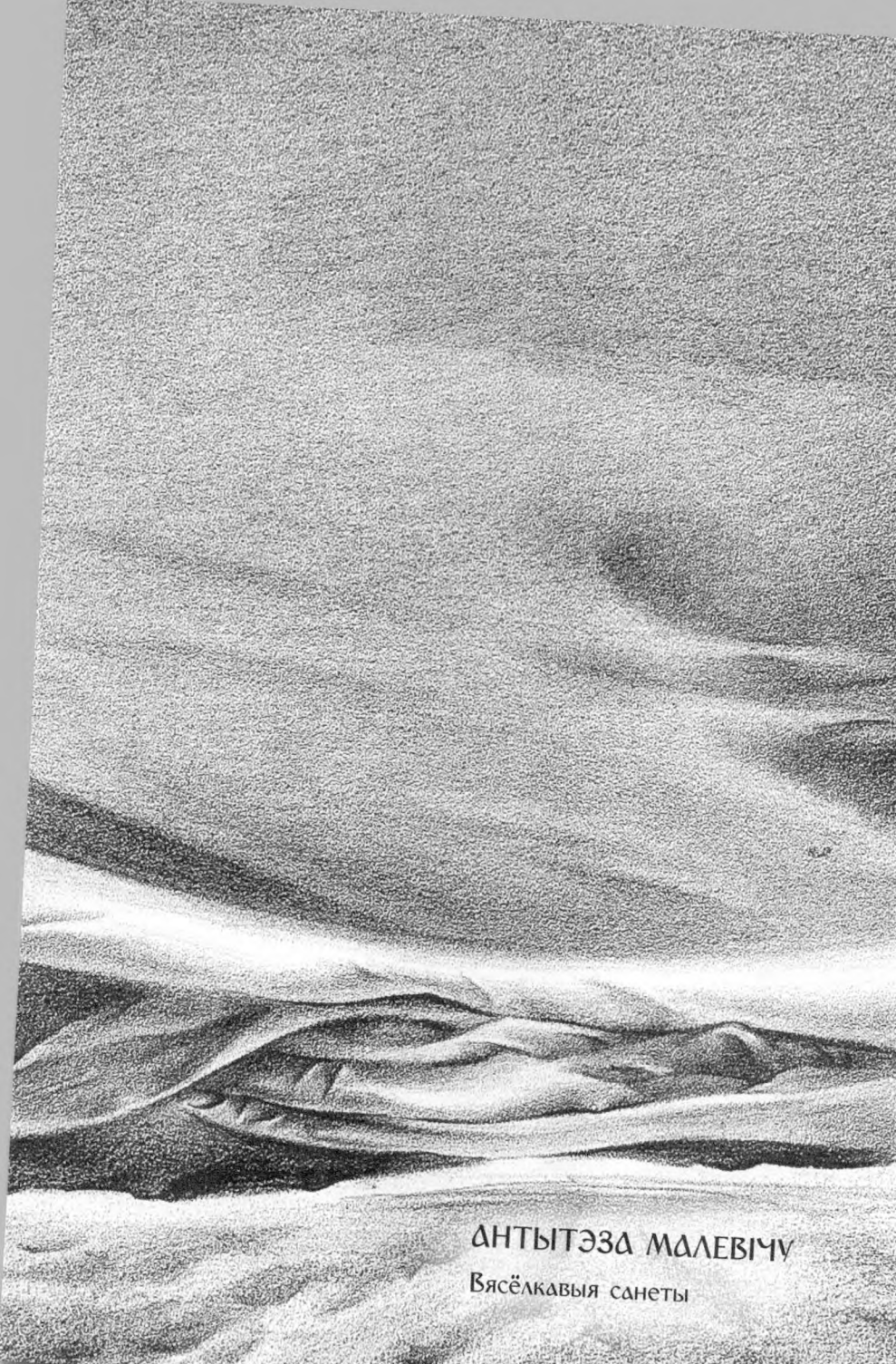
Уладзіміру Караткевічу

Праз тлум стагоддзяў адчуваю роднасць
З вольналюбівым племенем сваім.
Шляхетны вобраз – вочы ў вочы годнасць,
Астатняе развеецца як дым.

Спрабуюць люта кожны раз нязводнасць
Да скону звесці – чуйся нежывым.
Але мы зноў адшукваем зыходнасць,
Нагамі цвёрда на зямлі стаім.

Бо калі хочаш звацца чалавекам,
А не рабом, атрэб'ем, недрэкам –
Трымай высока свой шляхетны гарт.

Даўмееш сэнсу словаў "маю гонар",
Жыцця й любові запалае горан –
Такія справы, мой шанюны брат.

АНТЫТЭЗА МАЛЕВІЧУ
Вясёлкавыя санеты

Чорны квадрат

Дзгоніць зноў мяне эпохі знак –
Напружана, з упартасцю вар'ята
Гляджу ў прадонне чорнага квадрата,
Які нам даў у спадчыну мастак.

Падман, міраж, на справе ўсё не так,
Квадрат бялюткі лепш бы мець за брата.
Але і тут цябе чакае страта –
Без аблямоўкі чорнай аніяк.

Вось так і стой паміж дэбром і злом,
Але Гасподзь у распачы не кіне –
Зямлю вясёлка дхіне крылом.

Жыцця шматфарбнасць да канца не згіне,
Дарога ў неба адратуе свет –
І я пішу вясёлкавы санет.

Чырвоны

Палоска чырвані на белым полі
Ёсць кроў Хрыста, пралітая за нас.
Адкінь адчай у прасвятлення час,
Згадай наказ Яго любові й волі.

Адно балесным не дастаць спатолі —
Без рэха цемра сунеца ў адказ.
Дарэшты пляжыць дух чырвоны прас,
Бярэ ў палон пякумае юдолі.

Перачкай чырвоны, не бяжы,
Табе яшчэ зазвоняць капяжы,
Цнатлівасць жонкі прасціна адкрые.

Як падраўнак любасці, зліцця
Гасподзь дасць свету новае дзіця,
І чырвань — знак, што мы яшчэ жывыя.

Аранжавы

Калі дажджы наўсцяж прыносяць морак,
Туманы тнуць да шэрай немацы,
Калі дротуюць Беларусь вятры –
Як хочацца на сонца і на мора!

Забудзь на непагадзь – такога гора!
Імкні на поўдзень сонейку ў сваты,
Дзе апельсін красуе залаты,
І над людзьмі не валадарыць змора.

Бракце пекнай фарбы ў нашым краі,
Але прасі, і літасцівы Бог
Цябе не кіне ў сцішаным адчаі.

Вясёлку дасць, каб ты разгледзець мог
Нязвыклы колер, радаснае ззянне –
Яно вястуе сонца і каханне.

Жоўты

Жар-птэшку меў злавіць, ды не ўдалося,
Адно ў руках пярынка ад хваста.
Самоту скінь, што казку не дастаў —
Цябе калыша фарбай спелай восень.

Іскрынка не згасе — так вялося
З пачатку свету, калі змрок растаў.
Як водсвет з неба на зямлі паўстаў —
Жыццё сцвярджае золата калосся.

Глядзі і думай: што за цуда ніва!
Заўваж яшчэ гарлачык на вадзе —
Салодка мроіцца на свеце жыць шчасліва.

Каханне пругка сцежкамі вяззе,
І ўсё ж журвінку колер наш дастане —
Вярэдзяць згадкі блізкага расстання.

Зялёны

Ёсць абнаўлення вечнага мастацтва:
Душа крыляе, поўная надзей,
Струменіць малады імпэт з грудзей,
Бруіцца зеляно-віно юнацтва.

Але і сталасць – не адчай жабрацтва,
Да лазні венік свежы давядзе –
Мужынскай моцы знойдзеш як нідзе,
І, чысты, кроц з прыродай у сваяцтва.

Лугоў прывабнасць з мўравой-травой,
Лясоў пяшчотнасць – гэта ўсё са мною,
Ёсць слодыч еднасці здвён-даўно.

Зялёны колер – колер супакою,
Іду, бы ў замаруджаным кіно:
Рай пры дзвях ўжо – падаць рукою.

Блакiтны

Блакiт бяздоння – кропка прыцяжэння,
Далёкі, вабны, недасяжны свет.
Кiнь фарбу ў кайстру, калi ты паэт,
Блакiт быць мае мерай ўзвышэння.

Але пры тым не пакiдай сўмнення,
На трэцiм небе – поўдарогi след.
Хоць тут няма нi гора, анi бед –
Яшчэ не выспеў час богаяўлення.

Зарукай нашай годнасцi i волi
Блакiтная пульсуе ў жылах кроў,
Наўсцяж вясцўе веру i любоў.

Яшчэ вачэй блакiт, надзеi стан –
Усе шукаем новай шчаснай долi,
Дзе сам сабе ты гаспадар i пан.

Сіні

Шукай-знайдзі свой васілёк у жыце,
Здабудзь радок, каб любасць напісаць.
Сцялі нямоглым праз вусцішнасць гаць,
Дай напамінак – з песняю жывіце.

Спрабуюць звесці конча дабрадаць,
Перадхрысціць у нелюбві карыце.
Падліхваюць – угору не глядзіце,
А за відовішча і хлеб – душу прадаць.

Жывём мы, людзі, не адзіным хлебам,
А і высокім горнім сінім небам,
У роднай мове словам ад Яго.

Калодзеж сіні дасць святой вадзіцы,
Журба святлом радзімы загаіцца,
І нематы мінецца карагод.

Фіялетава

Ляцелі гусі, скінулі пярынку,
А чалавек яе ў далонь злавіў.
І з неба кроплю ўдала падхапіў –
Бясёлка знізу аддала часцінку.

Не прамантачыў Боскую іскрынку –
Атрамант з пёркам шлюбам заручыў
І слова запісаў сабе наўздзіў,
Пачаў шукаць яго як залацінку.

Свой час, свой лёс натхнёна майстар піша,
Душу высокім тэкстам раскалыша,
Дзе грунтам запаветнае: "любіць".

Ды толькі ёсць адна перадумова –
Каб не скруціцца, чалавекам быць,
Няхай не стане разбуральным слова.

Вясёлка

Аж дзве вясёлкі сённа над зямлёю –
Ад шчасця ўраз на сёмым небе ты.
Вышэй няма праяваў пекнаты –
То дабрадаць Гасподняя з табою.

Але згадай часінаю святою,
Які да Неба шлях вядзе круты.
Прастол там Божы ззяе залаты –
І не спасцігнуць вечнасць галавою.

Сем дзён тварэння, сем нябёсаў, сем
Вясёлкі колераў ва ўсёй красе –
Містычны лік загадкаю паўстане.

Знак запавету вечнага даў Бог,
Каб чалавек зямлю сваю збярог,
І тым адпрэчыў небыццё, кананне.

Шэры квадрат

Не пробліска надзеі анідзе,
Пабяжласць фараў змуджаных абшараў,
І сонца не выглядае з-за хмараў,
Бясёлка збегла пудка ад людзей.

Здецца, крок адзін — і быць бядзе,
Аб тым вясце невыразнасць твараў.
Святкуе шэрань бездараж кашмараў,
Калі наперад любасць не вядзе.

Змяшаласць зла й добра наўкол цябе,
І выбрацца, падасца, немагчыма.
Твой грэх, разумнік, гэтаму прычына.

Але не здайся ў вечнай барацьбе —
Адкінь адчай і шчыра памаліся,
І да святла ад шэрані прарвіся.

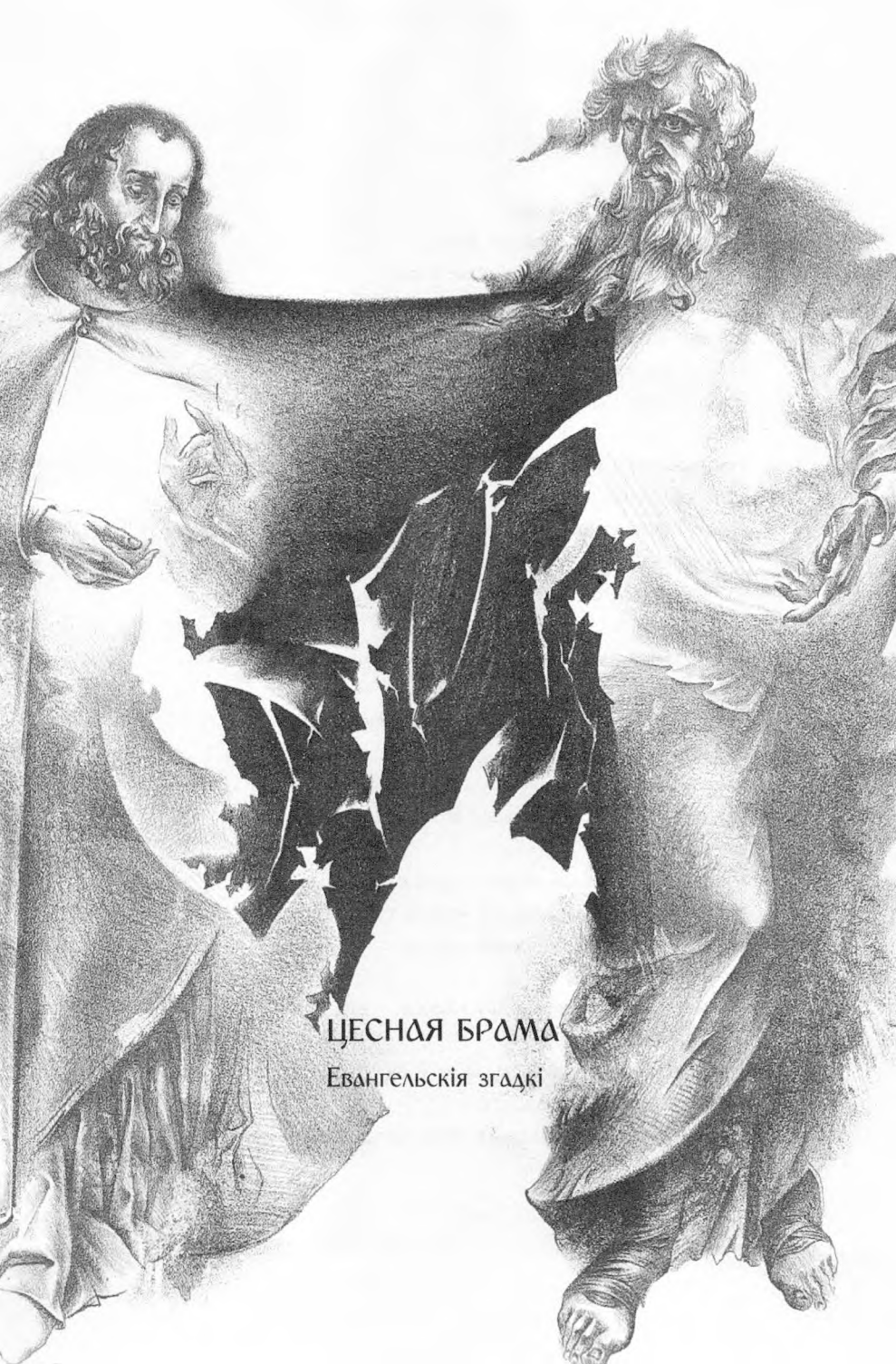
Белы квадрат

Як разгадаць загадку чысціні,
Бясконцасці без межаў і без краю?
Знайсці дарогу рупіцца да раю,
Дзе грэх і шчасце маюць карані.

Спакуса недасяжнай вышыні –
Адзення праведнікаў край кранаю.
Адзіны крок – і, верыцца, спазнаю
Вышэйшы сэнс праяваў дзборні.

Лілеі белай лекі ад нягод,
Адзення бель, і белы параход,
Куды імкну ад крыўдаў чалавечых.

Бязмежнасць падступае спакваля,
Як Боскае святло канстантаў вечных:
Тут Неба новае і Новая зямля.

ЦЕСНАЯ БРАМА

Евангельскія згадкі

Маналог другога

Што шчыруеш, паганец?

Што слова злое кідаеш да Яго:

калі ты Хрыстос, выратуй сябе і нас?

Ці не баішся Бога, калі сам ўкрыжаваны з Ім разам?

Мы то асуджаны справядліва,

бо нішчылі нашы палі і лугі,

ссякалі нашы лясы, такія велічныя і ўтульныя,

гаманкія і спакойныя, багатыя і безабаронныя.

Мы выколвалі блакітныя вочы зямлі нашай – азёры,

збруджвалі іх

разам са спакойнымі рэкамі і рачулкамі нечыстотамі сваімі.

Мы прагна высмоктвалі паветра Айчыны,

на месцы чыстага воддору ўзбіваўся смурод

наўтыканых частаколам труб-вежаў.

Мы рэзалі магутнымі жалезнымі драламі плоць зямлі нашай,

каб выпетрала жывароднасць яе

і не змагла яна хлеба нам даць надзённага...

Мы спаскүдзілі ўсё.

Але самае страшнае –

мы забралі ў народа нашага яго песні, яго святы,

яго памяць,

закапаўшы гісторыю сваю чужымі рыдлёўкамі.

Мы забілі ці згналі лепшых людзей гурту беларускага,

каб нават голасу іх не было чуваць.

І нарэшце –

мы вырвалі з каранем душу народа – яго мову,

і толькі рэха адбівае

апошнія спробы адзінак маліцца ў ёй за Айчыну.

Кнігі спрабавалі спаліць ўсе,

каб і літары роднае ўбачыць было немагчыма...

Так і не ўдалося ўсяго,
ды злачынства наша невымернае.
Укрыжаванне –
дастойнае па справах нашых, па вышэйшай справядлівасці.
Ёсць яна,
бо сёння на Галгофе, месцы чарапоў,
не народ наш,
якому мы здрадзілі і што мага сілы цягнулі сюды,
а мы самі – паскуднікі, злодзеі, забойцы і ганьбаваннікі.
А Ён? –
Ён нічога благога не рабіў,
пакуты прыняў за ўсіх нас, грэшных.
Дык пакайся, паганец!
Бо хутка цемра накрые зямлю нашу ўсю.
Праўда, за тры гадзіны доўгачаканае святло
залье здратаваную Бацькаўшчыну,
святло надзеі.
Ды мы ўжо не ўбачым яго...
О Божа, прымі маё пакаянне!
Нарэшце адкрылася мне,
што не можа ніхто ў свеце перамагчы народ свой і зямлю яго.
Змілуйся, Літасцівы!
Памяні мяне, Госпадзі,
калі прыйдзеш у Царства Тваё!
Амінь.

Маналог падарожнага

Ідзём-брыдзём знямоглыя, бяссільныя.
Не сябрынаю дружнаю,
а натоўпам раструшчаным,
бясформенным, бязвольным цягнемся,
штурхаемся і піхаемся.
Спрэс раздарожжы, скавышамі прадзіманя.
Месца спакушэння, месца дыявала.
Ісці куды?
Дзе крыж на ростанях,
што дапамогу праменіць нам, падарожным?
Мільгане абрыс яго надвячоркам,
ды зноў цемра схавала знак дабрадзі Гасподняй,
бо дзеі нашы ліхія, неправедныя.
Не трымаем любові адзін да аднаго,
спагады не маем,
не мірымся, пакуль у дарозе,
з непрыяцелямі і праціўнікамі сваімі.
Айчыну занябалі,
не ведаем гісторыі сваёй,
крыжовага пакручастага шляху,
асвечанага годнасцю папярэднікаў, іх любоўю і верай,
таму і шлях у будучыню знайсці не можам.
Першапўткі тогчам восеньскаю слотаю
па зламаных бурамі пералесках,
ўтравелых няўдобіцах, багне спакусаў,
быццам няма ў свеце побач шляхоў светлых, простых,
па якіх можна ісці да людскай прышласці.
Цягнем з сабою дабро сваё,
пажытак плоці,
бязвер'е і малавер'е зацёмнілі ісціну,
што скарб духоўны трэба збіраць ўверсе,

дзе ў непарушнасці будзе,
негледзячы на насенне беспамяцтва,
што сеюць князі свету гэтага.
Бясхатнікі,
туляемся па чужых вяселлях
і грэемся каля чужых вогнішчаў.
На сваё вяселле пакліканыя былі,
ды не ўразумелі таго,
заліўшы вочы атрутным напоем,
адпрэчыўшы віно
першага цуду Ягонага для абраных,
ўтапіўшы душу ў падмане, блудзе, ігрышчах.
Ізноў сунемся ў цёмры падступнай,
не слухаем голасу прарокаў Айчыны сваёй,
не шануем тых,
хто збіраў камяні для падмурка Бацькаўшчыны.
Топчам цьмянымі дольнімі шляхамі,
не звджаючы па нявер'ю,
што ёсць шляхі горнія,
дзе на скрыжалях запісана наша гісторыя,
дзеі ўзнясення духу беларускага,
імёны слынных продкаў.
Імгненнае прымае за вечнае,
выццам мы першыя і апошнія на гэтай зямлі,
выццам намі яна і скончыцца.
Яшчэ грэх бяром на душу,
бо Бацькаўшчына,
як і родная мова,
дадзена нам Госпадам,
і дары гэтыя памнажаць трэба, а не закопваць у зямлю.
Возьмем кожны свой крыж
і пойдзем светлым следам Ягоным.
І няроўныя дарогі стануць гладкімі.

І прывядуць яны да роднай Беларусі,
дзе павуруем свой Дом
і ўзвядзём Храм у гонар імя Яго.
І паставім крыж на ростанях дарог і стагоддзяў,
каб знак любові Ягонай
аверагаў нас ад сілаў цёмных.
Падрыхтуем шляхі Госпаду,
простымі зробім сцежкі Яму.
Амінь.

Маналог брамнаіка

Стаю адзін
перад шторазаваю спакусаю адзіноты.
Як вартавы, якога паставілі адвеку,
ды змяніць забыліся.
Да цеснай брамы прыстаўлены,
што вядзе ў жыццё,
да царства нябеснага,
да вытокаў сваіх, да Айчыны любай.
Нямногія знаходзяць шлях гэты,
гул ледзь чутны сведчыць —
звабы свету праносяць людзей
наўзбоч шырокаю дарогай,
напханая дўто,
што імчацца несупынна
насустрэч падманнаму бляску гарадоў,
дзе ўсё выштукавана дзеля задавальнення плоці:
рэстарачыі, бары,
гульні, забавы, ігрышчы, музыка,
што б'е рытмам у галаву
і выбівае з яе рэшткі думак, развагаў, сумненняў.
Навошта шукаць веры,
калі ёсць магчымасць насалоды цела?
Шырокія брамы панаўзведзены спрэс,
клінуць яркімі водсветамі
аддацца радасцям быцця.
На імклівай хуткасці
не згледзець вузкай сцяжыны,
што вядзе ад чыгуначных ды асфальтавых паясоў,
якімі спрэс падпярэзана цела Айчыны,
да мэты сапраўднае,
да жыцця вечнага, а не ў пагібель.

Сцяжыны,
якую вартуе крыж,
якая не ўтравела дарэшты толькі высілкамі абраных.
Няшмат іх,
але ідуць сцяжынаю вузкаю,
грукаюцца ў цесную браму —
і адчыняю ім.
Усім, хто грукаецца, адчынена будзе.
Адкрыюцца горнія шляхі
дйчыны нашай, Маці-Беларусі,
адкрыецца святло дабрадаці Ягонай
над нашым краем,
адметным сваёй гісторыяй,
слыннымі продкамі і дзеямі іхнімі,
высокімі знакамі стагоддзяў.
Прайсці брамаю памяці,
ўбачыць знакі тыя, ўведасць іх —
тады сплятуцца ў адну нітку
памкненні папярэнікаў і наступнікаў,
выявіцца карціна мінуўшчыны ды сучаснасці,
акрэсліцца наступнасць,
і Беларусь паўстане ўжо незваротна.
І калі Гасподзь прыйдзе з пытаннем,
куды падзелі мы дабрадаць дадзеную,
дзе закапалі таленты свае,
адказам будучы справы абраных
дзея ўгрунтавання Бацькаўшчыны.
Будзем пільнымі брамнікамі,
бо не ведаем,
калі прыйдзе гаспадар дома:
увечары, ці апоўначы,
ці як запяюць пеўні, ці раніцай?
Шмат хто будзе імкнуцца ўвайсці,
і не змогуць.

Не ведаю, адкуль вы, —
скажа Госпадзь,
які сам ёсць брамаю жыцця вечнага, —
бо веры не маеце,
бо самі не ведаеце, хто вы і адкуль,
бо забыліся на карані свае,
зракліся Айчыны сваёй і не месца вам за брамаю.
Шукайма шляхі горнія,
сцяжыну вузкую і цесную браму,
што вядуць у жыццё.
Грукаймася, ды адчынена будзе.
Амінь.

Маналог пастуха

Кіньце пагляд угору.

Падыміце вочы ад зямлі,
якую штогод дром зацята з надзеяй і трывогай —
ці дасць ураджай?

Падыміце голаў

ад клопатаў аб хлебе штодзённым,
ад турботаў і спакусаў асалоды цела,
ад мітусні і бяссэнсіцы жывёльнага існавання.

І ўбачыце зорнае неба сваёй Айчыны,
на горніх скрыжалях якога
запісаны слаўныя імёны і дзеі яе.

Шукайце зорку на ўсходзе,

якая прывяла да народжанага Збавіцеля
і паказала шлях да Запавету Новага.

Бліснула — і знікла,

назаўсёды застаўшыся ў душах абраных.

Колькі іх,

што нясуць горняе святло,

што чакваюць збавення —

шчаслівай зоркі над сваім краем?

Колькі іх, ұратаваных вераю?

Колькі іх, што ведаюць свайго пастыра?

Большыня блукае ў цемры,

знясіленая і пакінутая.

Наймiты і чужанiцы не глядзяць статку,

не звiраюць духоўныя скарбы беларускія,

не дбаюць аб павязі часоў, аб памяці гістарычнай,
без якой няма прышласці.

Прыхадзень у ліхую гадзiну

пакiдае статак ваўкам на рабаванне і ганьбаванне,
знішчэнне гарту беларускага.

Ілжывыя прарокі
як ваўкі ў авечай скуры
адпрэчваюць гісторыю нашу,
каб забыліся мы, адкуль будзем родам,
ліюць салодкія зманныя словы,
каб адракліся імя свайго,
перасталі людзьмі звацца.
Але не бойцеся быць авечкамі сярод ваўкоў,
бо за намі праўда.
Каб не рассяяліся авечкі статку,
гуртавацца трэба дзеля шчаслівай прышласці,
каб жыла, мацнела і квітнела
радзіма наша – Беларусь.
Трэба трымацца Госпада – пастыра добрага,
які жыццё сваё адаў за нас,
слухаць светлых слоў евангельскіх.
Усім – і пастухам, і гурту
трэба быць авечкамі Госпада,
а не статкам свіней, апанаваных дэманамі,
імя якім – легіён,
якія слухаюцца цела свайго
і таму паддаюцца спакусам дыявала,
якім даспадобы посах жалезны,
статкам рабоў без волі і годнасці.
Пастух авечкам Пастыр Добры,
што пасвіць не кіем, а любоўю,
ужо ўвайшоў дзвярыма,
і зорка на ўсходзе
сведчыць аб тым праз стагоддзі.
Не бойцеся аблудных дарог –
зорка выведзе на праведны шлях.
Гасподзь шкадуе нас, знямоглых і засмяглых.

Пастыр Добры прыме нас,
як згубленую авечку,
і ўзрадуецца,
што знайшліся для жыцця новага, шчаснага,
духоўленага вераю ў бязмежнасць Яго,
вераю ў свае сілы
і адраджэнне Бацькаўшчыны.
Будзьце пэўнымі, зазьяе зорка дабрадаці
і над нашай Беларуссю,
прадзіманай скразнякамі выпрабавальных скрыжаванняў.
Зазьяе над пастаўленым на раздарожжы
крыжам-абярэгам і высветліць шляхі нашыя,
якімі пакрочым да светлай прышласці.
І калі збяруцца народы перад Ім,
месца нам будзе праваруч Госпада,
а не леваруч, як казалі,
якіх чакае гена вогненная.
Амінь.

Маналог сейвіта

Сеем разумнае, добрае, вечнае.

Сеем любоў да Бацькаўшчыны сваёй,

Беларусі.

Толькі ўраджай небагаты.

Бо не ведаем, не бачым, не рупімся,

куды падае насенне нашае.

Дзяўбуць яго пры дарозе птушкі;

мясціны камяністыя, дзе няшмат зямлі,

не даюць плоду;

кінутае ў цэрні заглушаецца імі.

А калі і трапляе добрае насенне на зямлю плодную,

то ворагі, чужаніцы, сычы сваёй гадоўлі

тут жа і кўколь сеюць,

і цяжка потым збіраць ўраджай —

усё ў купе адной перамешана.

Сейвіт слова сее.

Але многія не разумеюць яго,

прыходзіць ліхі і крадзе пасеянае ў сэрцы іх.

Шмат хто з радасцю прымае слова,

але не мае каранёў у сабе,

праз уціскі, ганенні за вестку аб Айчыне

спакушаецца і не чуе болей.

Іншыя чуюць,

але клопат веку і пажада багацця

заглушаюць слова,

і яно застаецца бязплодным.

І толькі праз абраных,

якія чуюць горнія літанні і разумеюць іх,

слова плод прыносіць.

Ды няшмат іх,

шчырых рупліўцаў на роднай ніве,

якія нястомна шукаюць зямлі новай,
сапраўднага поля,
дзе схаваны скарб нятленны —
Царства Нябеснае.
Шукаць яго для сябе і дзеля Айчыны сваёй,
каб не скончылася на нас гісторыя наша,
каб не сталі самі
длакапамі Бацькаўшчыны.
Злыдняў і так даволі,
што толькі і рупяцца,
каб забыліся мы на свае карані, сябе зракліся.
Калі соль страціць сілу,
чым асаліш зямлю,
якое насенне дасць плод на ёй?
Пустэльна адна застанецца
на месцы нашых лясоў, лугоў, палёў, азёраў і рэк,
на нашай ўтульнай для чалавека зямлі.
Змагацца трэба, драць,
не азірацца на накінутае чужаніцамі мінулае,
але трымаць ў памяці
сапраўдную гісторыю сваю, залатыя яе перлы.
І сеяць насенне жыцця вечнага,
як продкі нашы сеялі,
годна і вольна дбаючы аб Айчыне сваёй.
Толькі ніяк не можам сабраць ураджаі іх,
ніяк не ўдаецца аддзяліць жыта ад куколі,
выбраць яе найперш і спаліць яе ў печы вогненнай.
А жыта засыпаць у скарбніцу сваёй радзімы.
Бо работнікаў жніва мала.
Бо дбаем больш,
што нам есці і піць,
ува што апануцца,
турбуемся днём сённяшнім,
а не шукаем валадарства любові.

Бо не верым,
не просім у Госпада дабрадаці
краіне сваёй,
не шукаем найменшае зерне надзеі,
якое вырастае большае за ўсякую траву
і дрэвам ровіцца,
да якога прылятаюць
і ў голлі якога ўюць гнёзды птушкі нябесныя.
Бо не цемім, што з двух на полі
адзін возьмецца, другі пакінецца,
не шчыруем быць тым,
каго Гасподзь возьме ў Царства сваё.
То не занядайма высілки папярэнікаў нашых,
што ўзраблялі ніву Айчыны,
тады і дастане Беларусь
малітвамі нашымі дабрадаці,
і ўскаласіцца ніва, запалавее жыта,
і дасць насенне плод шматкроць.
І пашле Гасподзь на жніво работнікаў сваіх.
І будуць араты, сейбіт і жнец як адно,
і будзе радасць вялікая,
і будзе прышласць светлая.
Амінь.

Маналог абранага

Клічуць усіх.

Гукае Маці-Белдрусь,

ды толькі голас гэты праходзіць праз душы нашы,
не адбіваючыся і не затрымліваючыся.

Як і Яго слова.

І толькі зрэчас адаб'ецца,

як ранішні прамень сонца ў люстраной вадзе

рэк і азёраў нашых,

душа ўстрапянецца,

і ўвойдзеш незваротна ў шэрагі абраных...

А навошта чуць, шукаць, настройваць струны душы сваёй,
цяропец, пакутаваць?

Прасцей аддацца вязкаму цяжэнню хуткапыннасці,

імгненнасці, штохвіліннасці, плыць разам з усімі

ў пошуках асалоды цела, за залатым дукатам,

не цямячы, што метал цягне да дна.

Ганяцца за грашыма, прадаўшы душу д'яблу,

за ўцехамі, тапіць сумненні і рэшткі духа ў віне,

ачмүраючы розум свой атрутай.

Лягчэй слухаць чужых шаманаў,

калдуноў, экстрасенсаў, ілжэпрарокаў і думаць,

што тое і ёсць шляхі выратавання, што даніна аддадзена.

Але каму аддадзена?

Прасцей адключыцца музыкай сатанінскай,

што сваім нечалавечым рытмам забірае душу,

нікога не любіць, акром сябе,

бо тое высілкаў немалых патрабуе.

Прасцей забыцца,

хто ты, што ты і адкуль родам,

тады не будзе згрызотаў за боль роднай зямлі,

за яе раны, што смыляць незагойна.

Прасцей не чуюць гэтай адчайнай пазвы,
гэтага голасу, што кліча да пакаяння штодзённага,
да ачышчэння, да любові, да працы.
Прасцей ілгачь, падманваць, двурэшнічаць,
паўзці ў салодаккай цемры,
забыўшыся дарогу да храма.
Прасцей прадаць Бацькаўшчыну
за трыццаць срэбнікаў,
чымся дхвяраваць усё служэнню ёй,
служэнню адданаму, рупліваму, сейбітнаму.
Прасцей не сеяць, не жаць, не збіраць ураджаі,
а толькі карыстацца плёнам рук іншых...
спыніся, паслухай.
Пачуй галасы слынных продкаў сваіх,
што годнасць мелі і гонар,
што сцерагалі Айчыну і жыцці свае клалі на дўтар яе.
Адчуй, як іх кроў грукае ў сэрцы нашыя.
Зразумей адчай здратаванай зямлі роднай,
што ўжо не можа трываць дзікуства і гвалт наш.
Пачуй стогн Маці-Беларусі.
Пачуй слова Яго.
Спыніся,
і ўхопіш дзівосны спеў,
што адбіваецца пад зводамі храма і адлятае светла
ўвышыню,
пакідаючы спакой і суладдзе на душы...
Прычасціся крыві і цела Яго,
прыпадзі да пяшчотных грудзей маці сваёй Беларусі –
і адчуюш моц жыць і любіць,
будаваць свой дом праўдзівы ды ісці шляхам простым.
Амінь.

Маналог дойліда

Пясок,
спрэс пясок наўкола.
Быта гэта не зялёная Беларусь
з мяккімі мурожнымі травамі ў рэчышчах вялікіх і малых,
шматлікіх як горнія шляхі рэк,
са свойскімі інтымнымі лясамі,
гаючымі гаямі ды лагоднымі дубровамі,
з блакітнымі вачыма азёраў,
куды перакулена прыгожае ўмарна-барвянае неба,
з палямі небагатымі, але ўраджайнымі працай,
з камянямі дзівоснымі крыжовымі, —
а пустаўня голая...

Пустаўня, дзе каменя на камені не пакінулі.

Адзін пясок.

Дзе ж камень?

Пазбіралі іх, сцэрлі на пыл, пазносілі ў крушні,
паравозілі, расцягнулі па блізкіх і няблізкіх
чужых ваколіцах.

Большыню на пыл сцэрлі —

Войны, немачы, вязбожнасць людская,

сваёй гадоўлі сымы,

недароды, падман, ліхалецці.

Як сцэрлі гісторыю нашу,

лепшых людзей зямлі нашай,

ірвучы краўнуню павязь.

Хто падаўся ў прочки,

аддаўшы жар душы другім народам і зямлям,

хто тут выракся й бяспамятным зрабіўся,

каго ў расход пусцілі.

Дзе вы?

Колькі камянёў параскідалі —

як сабраць?

Дзе камень той, што павінен легчы ў кут падмурку?
Адшукаць як?
Будоваць жа толькі на ім,
камяні духоўнасці, веры,
а не на пяску наўкольнаму
нашай змучанай пакутамі і бязладдзем стагоддзяў душы.
Іначай не тое што дом,
храм рассыплецца і зноў жа пяском стане,
сыпучым і безнадзейна адчайным,
нат падмурку не застанецца.
А быў жа ён, разабралі, калі храм рушыўся,
шляхі павысцілалі ў "светлаю будучыню",
але не Таму,
каму чыстымі і светлымі трэба зрабіць іх.
Дарогі тыя зноў жа пяском занясла,
ізноў шукаем шлях свой беларускі крыжовы,
няўцям,
што высцілаць яго наноў трэба спачатку Адзінаму,
каб дараваў нам грахі і правіны нашыя.
Даўно ўжо час
шукаць, збіраць камяні і класці падмурак,
каб сцены потым выраслі і дах ўзяцеў з купалам у неба.
Крывёю, потам і слязьмі шукаць няспынна адзіны,
той,
што ляжа ў кут гмаху...
рушымся, каму вочы не пазасцілала,
хто і ў прыцемках звар'яцелага часу
намацаць можа камяні зямлі нашай,
хто душы сваю не прадаў яшчэ сілам д'ябальскім,
хто не прадаў і не здрадзіў Бацькаўшчыне, Маці-Беларусі.
Хадземце.
Дарогаю да храма.
З верай, любоўю і надзеяй.
Амінь.

ЗМЕСТ

ГОРНІЯ СКРЫЖАЛІ. Іерусалімскай нізка

Мая Святая Зямля	6
Калодзеж Марыі	7
Віфлеемская зорка	8
Іудзейская пустэляня	9
Хрышчэнне ў Іярдане	10
Гара Спакусы	11
Камяні і хлеб	12
Цуд у Кане Галілейскай	13
Светлы след.....	14
Гара Фавор	15
Іерусалім	16
Елеонская гара	17
Гефісіманскі сад	18
Вязніца ў Прэторыі	19
Вуліца Смутку	20
Храм Святой Дамавіны	21
Галгофа	22
Пліта памазанія	23
Дамавіна Хрыста	24
Святы агонь	25
Прыцягненне	26

КРЫЖЫ НА РОСТАНЯХ. Вянок санетаў	28
--	----

СВАЯ ТЭРЫТОРЫЯ. Лірыка

Шлях да гары	44
Згадкі аб цудзе	45
Турэўскія крыжы	46
Беларускія мае стагоддзі	47
Трываласць	48

Кардыяграма	49
Покліч дарог	50
Амерыканская мара	51
Свая тэрыторыя	52
Забраннік	53
Цішыня	55
...Ціхім дажджом арабін...	56
У чатыры вочы	57
Банны пакой	58
...Пакінь адзенне, хто сюды ўваходзіць...	59
Канстанта сям'і	60
Спагада дарогі	61
Раз'яднанасць	62
Дзяўчыне	63
Пакровы	64
Тумановае кола	65
Новы год	66
Студзеньскі настрой	67
Наканаванне ціхай язды	68
Пакліканне	69
Лірыка кахання	70
Калегам-таварышам	71
Развітанне з пахмеллем	72
Да суладдзя	73
Вершы Юрыя Кузняцова	74
Трыпціх Уладзіміру Савічу	75
Шлях майстра	78
Мой Мінск	79
Версыфікацыя хоку	80

ЧЫРВОНЫ РАДОК. Санеты

Натхненне	82
Спательны шлях	83
Чырвоны радок	84

Чын шляху	85
Згадкі страчанага раю	86
Жыццё	87
Святло любові	88
Шляхцянка-восень	89
Пакінуць і застацца	90
Дарогі	91
Шляхетны вобраз	92

АНТЫТЭЗА МАЛЕВІЧУ. Вясёлкавыя санеты

Чорны квадрат	94
Чырвоны	95
Аранжавы	96
Жоўты	97
Зялёны	98
Блакiтны	99
Сiнi	100
Фiялетавы	101
Вясёлка	102
Шэры квадрат	103
Белы квадрат	104

ЦЕСНАЯ БРАМА. Евангельскія згадкі

Маналог другога	106
Маналог падарожнага	108
Маналог брамніка	111
Маналог пастуха	114
Маналог сейбіта	117
Маналог абранага	120
Маналог дойліда	122

Уладзімір МАРОЗ – паэт, празаік, сцэнарыст, эсэіст, кінарэжысёр.

Нарадзіўся 11 чэрвеня 1953 года ў горадзе Косава

Івацэвіцкага раёна Брэсцкай вобласці.

Скончыў архітэктурны факультэт БПІ (1975),

Літаратурны інстытут імя А.М.Горкага ў Маскве (1983).

Працаваў на ВТА "Інтэграл", у інстытуце "Мінскпраект",

Дзяржкіно БССР, на кінастудыі "Беларусьфільм",

намеснікам галоўнага рэдактара часопіса "Бярозка".

Цяпер – вядучы рэдактар студыі "Летапіс"

Нацыянальнай кінастудыі "Беларусьфільм".

Аўтар паэтычных зборнікаў "Пяшчотны дотык" (1984),

"Голас", "Рэй" (абодва 1993), "Хутаранская зорка" (2002),

"Добрадаць" (2006), "Шляхцянка-восень" (2012),

кніг эсэ "Беларускі храм" (2003),

"Мінск. Верхні горад" (2003), "Мінск. Плошча Перамогі" (2003)

"За брамай забытых мелодый" (2004),

"Мінск старадаўні і малады" (4 выданні – 2002, 2003, 2004, 2006),

"Магілёў" (2007) і інш.

Аўтар сцэнарыяў звыш сямідзесяці дакументальных стужак,

звернутых да гісторыі і культуры Беларусі.

Фільм "Успамін пра Міколу Равенскага"

адзначаны Дзяржаўнай прэміяй Рэспублікі Беларусь (1984).

Кінарэжысёр дакументальных фільмаў "Лазер Алфёрава" (2008),

"Міфалагемы Родзіна" (2009), "Беларусьфільм 2010" і інш.

Літаратурна-мастацкае выданне

МАРОЗ Уладзімір Вікенцьевіч

КРЫЖЫ НА РОСТАНЯХ

Кніга вершаў

Мастак М. У. Мароз
Мастацкі рэдактар В. Р. Мішчанка
Набор У. В. Мароз
Вёрстка Зміцера Коласа

Падпісана да друку 12.08.2014. Фармат 84x108 $\frac{1}{32}$.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ум. друк. арк. 6,72. Ул.-выд. арк. 4,52.

Наклад 350 асобнікаў.

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік Зміцер Колас.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220023, Мінск.

ISBN 978-985-6992-47-9

9 789856 992479